

ЗАКОН

о основама безбедности саобраћаја на путевима

„Службени лист СФРЈ”, бр. 50 од 12. августа 1988, 63 од 28. октобра 1988 - исправка, 80 од 8. децембра 1989, 29 од 8. јуна 1990, 11 од 15. фебруара 1991, „Службени лист СРЈ”, бр. 34 од 23. септембра 1992, 13 од 26. марта 1993 - СУС, 16 од 7. априла 1993 - др. закон, 31 од 18. јуна 1993 - др. закон, 41 од 23. јула 1993 - др. закон, 50 од 26. јула 1993 - др. закон, 24 од 18. марта 1994 - др. закон, 41 од 20. маја 1994 - др. закон, 28 од 21. јуна 1996 - др. закон, 3 од 18. јануара 2002, "Службени гласник РС", бр. 101 од 21. новембра 2005 - др. закон, 41 од 2. јуна 2009 - др. закон

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се основни услови којима морају да одговарају јавни путеви, основна правила саобраћаја на путевима, систем саобраћајних знакова, дужности у случају саобраћајне незгоде, основи за оспособљавање кандидата за возаче и полагање испита за возаче, вучење возила, основни услови за стицање права на управљање моторним возилима, уређаји и опрема које морају да имају возила, димензије, укупна маса и осовинско оптерећење возила и основни услови којима морају да одговарају возила у саобраћају, који су јединствени за целу територију Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Члан 2.

Друштвено-политичке заједнице и њихови органи и организације, месне заједнице, **предузећа*** и друге самоуправне организације и заједнице и њихова удружења, друштвено-политичке организације и друге друштвене организације, удружења грађана и грађани дужни су да, на основама друштвене самозаштите, организовањем и спровођењем саобраћајно-образовног и превентивног рада, развијањем саобраћајне свести, културе и солидарности у међусобним односима учесника у саобраћају, јачањем њихове дисциплине и одговорности и предузимањем потребних мера, стварају услове за безбедно и уредно одвијање саобраћаја и спречавање саобраћајних незгода и других опасности.

Друштвено-политичке заједнице, преко савета, комисија или других друштвених тела за безбедност саобраћаја, дужне су да посебну пажњу посвете развијању превентиве, остваривању координације и подстицању сарадње на унапређивању безбедности саобраћаја и проучавању појединих питања из те области.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

Члан 3.

Учесници у саобраћају дужни су да развијају хумане односе међу људима ради заштите здравља и живота других лица, а нарочито деце, инвалида, старих и немоћних лица, и да се старају о заштити животне средине.

Учесници у саобраћају не смеју да оштећују пут или објекте на путу и да ометају саобраћај.

Члан 4.

Пројектни задаци за изградњу или реконструкцију путева морају, сагласно пропису, да садрже захтеве којима се гарантује безбедно одвијање саобраћаја.

Предузећа* и друге самоуправне организације, односно заједнице и органи који пројектују јавне путеве дужни су да их пројектују тако да јавни путеви буду оспособљени за безбедан и несметан саобраћај.

Предузећа* и друге самоуправне организације, односно заједнице које изграђују или реконструишу јавне путеве дужне су да их изграде или реконструишу тако да се на њима саобраћај може одвијати на безбедан и несметан начин.

Предузећа* и друге самоуправне организације, односно заједнице које одржавају јавне путеве морају их одржавати тако да се на њима у свако доба може одвијати безбедан и несметан саобраћај. При одржавању јавних путева посебна пажња мора се посветити отклањању недостатака на тим путевима услед којих на одређеним местима долази до саобраћајних незгода.

Самоуправне интересне заједнице, организације и органи који управљају јавним путевима дужни су да обезбеде средства и да са **предузећима*** планирају радове на одржавању путева, тако да се обезбеде услови за трајан, безбедан и несметан саобраћај на јавним путевима.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

Члан 5.

Предузећа* и друге самоуправне организације, односно заједнице и органи који школују или обучавају кандидате за возаче моторних возила дужни су да обуку изводе на начин који ће обезбедити да кандидати науче и усвоје правила саобраћаја и етику у саобраћају, овладају техником управљања возилом и стекну остала знања и вештине потребне за безбедно учествовање у саобраћају.

Образовне и друге организације и заједнице треба да доприносе васпитању становништва, а нарочито деце и омладине у школама ради подизања опште саобраћајне културе.

Предузећа* и друге самоуправне организације, односно заједнице и органи који се баве јавним информисањем, кад се у обављању својих редовних делатности баве питањима из области безбедности саобраћаја, настојаће да доприносе васпитању становништва ради подизања опште саобраћајне културе.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

Члан 6.

Предузећа* и друге самоуправне организације, односно заједнице, као и појединци који самостално обављају делатност личним радом средствима у својини грађана, кад производе, одржавају, поправљају или преправљају возила или стављају у промет возила, уређаје, резервне делове и опрему за возила, дужни су да возила, уређаје, делове и опрему производе, стављају у промет, одржавају, односно поправљају према прописаним условима неопходним за безбедно учествовање возила у саобраћају на путевима.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

Члан 7.

Предузећа* и друге самоуправне организације, односно заједнице и органи дужни су да се старају о томе да возачи њихових возила испуњавају прописане здравствене и друге услове неопходне за безбедно управљање возилима.

Предузећа* и друге самоуправне организације, односно заједнице, органи и појединци који користе возила у саобраћају на путевима дужни су да предузимају потребне мере да њихова возила буду исправна и да имају прописане уређаје и опрему.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

Члан 8.

Самоуправне интересне заједнице, **предузећа*** и друге организације и органи који се старају о јавним путевима и одржавају их дужни су да организују и трајно врше контролу над стањем и одржавањем јавних путева и објеката на њима, над постављањем саобраћајних знакова и над обезбеђивањем услова за безбедан и несметан саобраћај на јавним путевима.

Организације и заједнице из става 1. овог члана дужне су да се старају о постављању и одржавању саобраћајних знакова и посебних уређаја за одговарајуће осветљавање и означавање обележених пешачких

прелаза.

Предузећа* и друге самоуправне организације и органи који врше јавни превоз и превоз за сопствене потребе, организације удруженог рада и друге самоуправне организације и органи који школују или обучавају кандидате за возаче возила на моторни погон и организације код којих се полажу возачки испити дужни су да организују и трајно врше контролу над испуњавањем прописаних услова рада возача или возача инструктора, услова за обучавање кандидата за возача возила на моторни погон и возача који полажу возачки испит, над техничком исправношћу возила и над испуњавањем услова предвиђених другим прописима од којих зависи безбедност саобраћаја на путевима.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

Члан 9.

Саобраћај на јавном путу може да се ограничи или забрани само кад је то неопходно ради спречавања или отклањања опасности за учеснике у саобраћају, спречавања оштећења јавног пута или извођења радова на јавном путу.

Члан 10.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следећа значења:

- 1) пут је сваки јавни пут и некатегорисани пут на којима се врши саобраћај;
- 2) јавни пут је површина од општег значаја за саобраћај коју свако може слободно да користи под условима одређеним законом и коју је надлежни орган прогласио за јавни пут, као и улице у насељу;
- 3) ауто-пут је јавни пут посебно изграђен и намењен искључиво за саобраћај моторних возила, који је као ауто-пут означен прописаним саобраћајним знаком, који има две физички одвојене коловозне траке (зелени појас, заштитна ограда и сл.) за саобраћај из супротних смерова, без укрштања са попречним путевима и железничким или трамвајским пругама у истом нивоу и у чији се саобраћај може укључити, односно искључити само одређеним и посебно изграђеним прикључним јавним путевима на одговарајућу коловозну траку ауто-пута;
- 4) пут резервисан за саобраћај моторних возила је јавни пут по коме могу саобраћати само моторна возила и који је као такав означен прописаним саобраћајним знаком;
- 5) међународни пут је јавни пут који је међународним актом, који је ратификовала Социјалистичка Федеративна Република Југославија, сврстан у мрежу међународних путева;
- 6) магистрални пут је међународни пут и јавни пут који повезују главне градове или важнија привредна подручја република или аутономних покрајина;
- 7) регионални пут је јавни пут који повезује привредна подручја једне републике или аутономне покрајине или који је од посебног значаја за републику или аутономну покрајину;
- 8) локални пут је јавни пут који повезује насеља на територији општине или који је од значаја за саобраћај на територији општине;
- 9) некатегорисани пут је површина која се користи за саобраћај по ма ком основу и која је доступна већем броју разних корисника (сеоски, пољски и шумски путеви, путеви на насипима за одбрану од поплава, простори око бензинских пумпи, паркиралишта и сл.);
- 10) земљани пут је пут без изграђеног коловоза и коловозног застора па и кад на прикључку јавном путу има изграђен коловоз;
- 11) коловоз је део површине пута намењен првенствено за саобраћај возила;
- 12) тротоар је посебно уређена саобраћајна површина намењена за кретање пешака, која није у истом нивоу са коловозом пута или је од коловоза одвојена на други начин;
- 13) обележени пешачки прелаз је део површине коловоза намењен за прелажење пешака преко коловоза, обележен ознакама на коловозу или одговарајућим саобраћајним знаком;
- 14) бициклистичка стаза је изграђена саобраћајна површина намењена за саобраћај бицикала и бицикала са мотором која се протеже уздуж коловоза и која је од њега одвојена и обележена прописаним саобраћајним знаком;
- 15) бициклистичка трака је део коловоза намењен за саобраћај бицикала и бицикала са мотором која се протеже дуж коловоза и која је обележена уздужном линијом на коловозу;

- 16) коловозна трака је уздужни део коловоза намењен за саобраћај возила у једном смеру, са једном саобраћајном траком или више саобраћајних трака;
- 17) саобраћајна трака је обележени или необележени уздужни део коловоза чија је ширина довољна за несметан саобраћај једног реда возила;
- 18) саобраћајна трака за спора возила је уздужни део коловоза намењен за тежа возила и друга возила која спором вођњом (нпр. на узбрдици) смањују проточност саобраћаја;
- 19) саобраћајна трака за принудно заустављање возила је обележени уздужни део коловоза на ауто-путевима и на одређеним местима на путевима вишег реда, у тунелима и галеријама;
- 20) саобраћајна трака за убрзавање је део коловоза намењен за укључивање возила у саобраћај са споредног пута, односно других прилазних путева са објеката поред пута (бензинске пумпе, паркиралишта, мотели и сл.);
- 21) саобраћајна трака за успоравање је део коловоза намењен за искључивање возила из саобраћаја на путу;
- 22) насеље је простор на коме се редови или групе зграда налазе с једне или с обе стране пута, дајући му изглед улице и чије су границе означене саобраћајним знаковима за обележавање насељених места;
- 23) пешачко острво је уздигнута или на други начин обележена површина која се налази на коловозу и која је одређена за привремено задржавање пешака који прелазе преко коловоза или улазе у возило и излазе из возила јавног саобраћаја;
- 24) раскрсница је површина на којој се укрштају или спајају два пута или више путева, као и шира саобраћајна површина (тргови и сл.) која настаје укрштањем, односно спајањем путева;
- 25) возило је свако превозно средство намењено за кретање по путу, осим покретних столица без мотора за немоћна лица и дечјих превозних средстава;
- 26) возило на моторни погон је свако возило које се покреће снагом сопственог мотора, осим возила која се крећу по шинама;
- 27) моторно возило је такво возило на моторни погон које је првенствено намењено за превоз лица и ствари на путевима или које служи за вучу прикључних возила намењених за превоз лица и ствари, осим возила за превоз лица и ствари која се крећу по шинама, бицикала са мотором, трактора и других возила на моторни погон која нису првенствено намењена за превоз лица и ствари;
- 28) бицикл је возило које има најмање два точка и које се покреће искључиво снагом возача;
- 29) бицикл са мотором је возило на моторни погон са два или три точка, чија радна запремина мотора није већа од 50 cm^3 и које на равном путу не може да развије брзину већу од 50 km на час;
- 30) мотоцикл је моторно возило са два точка, са бочном приколицом или без ње, као и моторно возило на три точка – ако његова маса није већа од 400 kg ;
- 31) путнички аутомобил је моторно возило намењено за превоз лица које, поред седишта за возача, има највише осам седишта;
- 32) аутобус је моторно возило намењено за превоз лица које, поред седишта за возача, има више од осам седишта;
- 33) тролејбус је моторно возило намењено за превоз лица које, поред седишта за возача, има више од осам седишта и које је, ради напајања мотора електричном енергијом, везано за електрични проводник;
- 34) теретно возило је свако моторно возило које је намењено за превоз ствари;
- 35) комбиновано возило је моторно возило намењено за истовремени превоз лица и ствари;
- 36) трактор је возило на моторни погон конструисано да вуче, потискује или носи изменљива оруђа, односно да служи за погон таквих оруђа или за вучу прикључних возила;
- 37) прикључно возило је возило намењено да буде вучено од возила на моторни погон, било да је конструисано као приколица било као полуприколица;
- 38) полуприколица је прикључно возило без предње осовине, конструисано тако да се својим предњим делом ослања на вучно возило;
- 39) лака приколица је прикључно возило чија највећа дозвољена маса није већа од 750 kg ;
- 40) скуп возила чине возило на моторни погон и прикључна возила која у саобраћају на путевима учествују као целина;
- 41) запрежно возило је возило које вуче упрегнута животиња;

- 42) носивост је дозвољена маса до које возило сме да се оптерети према декларацији произвођача возила;
- 43) маса возила је маса празног возила са пуним резервоаром горива и прибором и опремом предвиђеним за возило;
- 44) укупна маса је маса возила заједно са масом терета који се превози на возилу, укључујући и масу лица која се налазе на возилу, као и масу прикључног возила са теретом – ако је оно придодато возилу;
- 45) највећа дозвољена маса је маса возила заједно са његовом носивошћу;
- 46) осовинско оптерећење је део укупне масе којим осовина возила оптерећује коловоз на путу у стању мировања возила;
- 47) учесник у саобраћају је лице које у саобраћају на путу управља возилом или се налази у возилу или на возилу, које тера, води или јаше животињу која се креће по путу, као и пешак или лице које своје радне послове и задатке обавља на путу. Под изразом учесник у саобраћају, у смислу овог закона, подразумева се и лице које на путу клизи клизаљкама, скијама, санкама или се вози на котуралкама;
- 48) возач је лице које на путу управља возилом;
- 49) пешак је лице које учествује у саобраћају а не управља возилом нити се превози у возилу или на возилу, лице које сопственом снагом гура или вуче ручна колица, запрежно возило или возило на моторни погон, дечје превозно средство, бицикл, бицикл са мотором или покретна колица за немоћна лица, лице у покретној столици за немоћна лица која покреће сопственом снагом или снагом мотора ако се при том креће брзином човечјег хода, као и лице које клизи клизаљкама, скијама, санкама или се вози на котуралкама;
- 50) заустављање возила је сваки прекид кретања возила на путу у трајању до 15 минута, осим прекида који се врши да би се поступило по знаку или правилу којим се регулише саобраћај;
- 51) паркирање возила је прекид кретања возила у трајању дужем од 15 минута, осим прекида који се врши да би се поступило по знаку или правилу којим се регулише саобраћај;
- 52) мимоилажење је пролажење возилом поред другог возила које се по истом коловозу креће из супротног смера;
- 53) претицање је пролажење возилом поред другог возила које се креће у истом смеру;
- 54) обилажење је пролажење возилом поред заустављеног или паркираног возила или другог објекта који се налази на саобраћајној траци којом се возило креће;
- 55) пропуштање возила је радња коју је у одређеним случајевима возач дужан да изврши заустављањем возила, смањивањем брзине кретања или прекидањем радње коју изводи возилом, и то на начин који не принуђава возача другог возила да нагло мења правац или брзину кретања;
- 56) колона је низ возила која су заустављена на путу или се крећу истом саобраћајном траком у истом смеру, при чему су брзина кретања возила и поступања возача међусобно условљени и између којих не може без ометања ући друго возило;
- 57) смањена видљивост постоји ако због неповољних атмосферских или других прилика (магла, снег, киша, прашина, дим и сл.) возач не може јасно да уочи друге учеснике у саобраћају на удаљености од најмање 200 m на путу изван насеља, односно од најмање 100 m у насељу;
- 58) саобраћајна незгода је незгода на путу у којој је учествовало најмање једно возило у покрету и у којој је једно лице или више лица погинуло или повређено или је изазвана материјална штета.

II. ПУТЕВИ

Члан 11.

Путеви, као основа на којој се одвија саобраћај, морају се пројектовати, изграђивати, опремати и одржавати тако да одговарају својој намени и захтевима безбедности саобраћаја.

Члан 12.

Јавни путеви, њихови поједини делови и објекти на њима могу се пустити у саобраћај тек пошто се утврди да са гледишта безбедности саобраћаја испуњавају прописане техничке нормативе.

Члан 13.

Мрежу јавних путева, зависно од њиховог друштвеног и привредног значаја, чине магистрални, регионални и локални путеви, као и улице у насељима.

О јавним путевима и објектима на њима води се евиденција.

Члан 14.

Јавни пут сачињавају доњи и горњи строј пута (труп пута), путни грађевински објекти, саобраћајни знакови, опрема пута и објекти за потребе пута, а јавне путеве ван насеља – и земљишни појас с обе стране пута ширине најмање 1 m, рачунајући од линије коју чине крајње тачке попречних профила пута и ваздушни простор изнад коловоза у висини од 7 m рачунајући од највише тачке коловоза.

Члан 15.

Јавни путеви морају имати најмање две саобраћајне и две ивичне траке или ивичњаке у равни коловоза, а улице тротоаре и уместо ивичних трака – ивичњаке.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, локални пут може да има само једну саобраћајну траку, с тим да, зависно од прегледности пута, на растојању од највише 500 m, има одговарајуће проширење, а улица само једну саобраћајну траку без проширења.

Члан 16.

Јавни путеви морају бити оспособљени да поднесу осовинско оптерећење од најмање десет тона по осовини.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, локални путеви и улице одређене одлукама надлежних органа у републикама, односно аутономним покрајинама морају бити оспособљени да поднесу осовинско оптерећење од најмање шест тона.

Члан 17.

Изнад коловоза јавног пута мора да постоји слободан простор у висини од најмање 4,5 m од највише тачке коловоза.

Члан 18.

Магистрални путеви морају испуњавати следеће услове:

1) да саобраћајне траке буду широке најмање по 3,5 m, с тим што се, зависно од конфигурације терена, густине и структуре саобраћаја, ширина саобраћајне траке може смањити до 3 m;

2) да остали елементи пута (полупречник кривине, уздужни нагиб и др.) омогућавају безбедан саобраћај за веће брзине, а најмање за брзину од 60 km на час, а изузетно и 40 km на час на планинским превојима и другим неповољним планинским теренима;

3) да раскрснице буду изведене тако да се возила могу безбедно укључивати на пут и искључивати са пута.

Магистралне путеве и критеријуме за утврђивање магистралних путева, као и њихове ознаке утврђује Савезно извршно веће.

Члан 19.

Ауто-путеви су намењени искључиво за саобраћај моторних возила и морају испуњавати следеће услове:

1) да имају две физички одвојене коловозне траке, са најмање две саобраћајне траке за сваку коловозну траку, с тим што свака саобраћајна трака мора да буде широка најмање 3,75 m, а да се, зависно од конфигурације терена, ширина саобраћајне траке може смањити до 3,25 m;

2) да укрштање ауто-пута са било којим путем или железничком или трамвајском пругом буде ван нивоа;

3) да свака коловозна трака има посебну траку ширине 2,5 m, за принудно заустављање возила дуж целе траке или дуж појединих њених делова на погодним растојањима, зависно од теренских услова, а у тунелима и галеријама може, уместо посебне траке, да на погодним местима има уређене просторе за принудно заустављање возила;

4) да прикључивање јавног пута на ауто-пут буде изведено прилазним објектима који обезбеђују да се укључивањем возила на ауто-пут, односно њиховим искључивањем са ауто-пута не омета саобраћај;

5) да остали елементи пута (полупречник кривине, уздужни нагиб и др.) омогућавају, зависно од конфигурације терена, веће брзине, а најмање брзину од 80 km на час.

Путеви резервисани за саобраћај моторних возила морају испуњавати следеће услове:

1) да свака саобраћајна трака буде широка најмање 3,50 m, а да се, зависно од конфигурације терена, ширина саобраћајне траке може смањити до 3,00 m;

2) да остали елементи пута (полупречник кривине, уздужни нагиб и сл.) омогућавају безбедан саобраћај, односно најмању брзину од 70 km на час, а само изузетно 60 km на час, зависно од конфигурације терена.

Члан 20.

На мостовима, у тунелима, галеријама и другим објектима на јавном путу ширина коловоза не сме да буде мања од ширине коловоза јавног пута.

Аутобуска стајалишта за улажење и излажење путника на јавном путу ван насеља, као и на делу магистралног пута у насељу морају да буду ван коловоза.

Члан 21.

Ради осигурања безбедног и несметаног саобраћаја на јавним путевима, забрањено је подизати објекте, уређаје или постројења, садити саднице или постављати предмете којима се умањује прегледност пута и железничке пруге са којом се пут укршта у истом нивоу, као и прегледност на раскрсници, или вршити било какве радње које би могле да угрожавају или ометају саобраћај на јавном путу или да оштећују јавни пут и објекте на њему.

На јавном путу и на његовом заштићеном појасу није дозвољено подизати споменике и постављати крајпуташе и друге спомен-знакове, продавати производе и сл.

На заштитном појасу јавног пута изван насеља могу се постављати натписи за културно-историјске споменике и спомен-обележја и рекламе, и то: поред ауто-пута и пута резервисаног за саобраћај моторних возила на удаљености од најмање 7 m, магистралног и регионалног пута – 5 m и локалног пута – 3 m рачунајући од крајње тачке попречног профила пута.

Члан 22.

Предузеће и друга правна лица која изводе радове на јавном путу дужни су да пре почетка радова обезбеде место на коме се радови изводе, да радове изведу у што краћем року без застоја у раду и да за време трајања радова организују безбедан саобраћај на месту извођења радова.**

Предузећа* и друга правна лица** из става 1. овог члана дужни су да по завршетку радова уклоне са јавног пута остатке материјала, средства рада, саобраћајне знакове, бранике и друге предмете које су поставили приликом извођења радова.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

**Службени лист СФРЈ, број 11/1991

Члан 22а.*

Наплата накнаде за коришћење ауто-путева, њихових делова или појединих објеката (мостови, тунели и др.) мора се организовати тако да се обезбеди проток возила без застоја.*

*Службени лист СФРЈ, број 11/1991

Члан 23.

У случају прекида или угрожавања саобраћаја на јавном путу због сметова, одроњавања или клизања терена или других узрока, као и у случају оштећења коловоза која у већој мери угрожавају безбедност

саобраћаја, морају се одмах предузети мере за отклањање сметњи и успостављање безбедног саобраћаја.

Члан 24.

Самоуправне и интересне заједнице за путеве, заједнице за путеве, односно **предузећа*** и друге организације које се старају о путевима и које их одржавају дужне су да благовремено и тачно обавештавају јавност о ограничењу и забрани саобраћаја на јавним путевима и о ванредним условима и посебним мерама за саобраћај на њима, као и о проходности јавних путева у зимском периоду и у случају елементарних непогода или ванредних догађаја због којих је настао прекид саобраћаја, односно због чега су знатно отежани услови саобраћаја.

Самоуправне интересне заједнице за путеве, заједнице за путеве, односно **предузећа*** и друге организације које се старају о путевима и које их одржавају дужне су да, истовремено са обавештавањем јавности, достављају Ауто-мото савезу Југославије податке о проходности јавних путева који су му потребни у вршењу јавних овлашћења утврђених савезним законом.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

Члан 25.

Ако је саобраћај моторних возила на јавном путу ван насеља врло густ, укрштање тог пута са другим путем мора да буде ван нивоа.

Укрштање јавног пута са железничком пругом мора да буде ван нивоа у случају врло густог саобраћаја моторних возила и учесталог железничког саобраћаја, као и кад то захтевају теренски или технички услови или разлози безбедности саобраћаја.

Члан 26.

Јавни путеви ван насеља морају имати, на погодним растојањима, посебне површине за задржавање возила ван коловоза, а на деловима са већим уздужним нагибом – и посебну саобраћајну траку за кретање спорих возила, у случају врло густог саобраћаја.

Самоуправне интересне заједнице за путеве, заједнице за путеве, односно **предузећа*** и друге организације које се старају о јавним путевима и које их одржавају дужне су да организују и трајно врше бројање возила на магистралним путевима.

Бројање возила и вођење података о бројању возила врши се по јединственој методологији.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

III. ПРАВИЛА САОБРАЋАЈА

I. Опште одредбе

Члан 27.

Учесници у саобраћају дужни су да поступају у складу са прописима о правилима саобраћаја, саобраћајним знаковима постављеним на путу и знацима и наредбама које дају овлашћена лица.

Учесници у саобраћају дужни су да поступају у складу са саобраћајним знаковима постављеним на путу и кад тиме одступају од прописа о правилима саобраћаја. Учесници у саобраћају дужни су да поступају према светлосном саобраћајном знаку и кад се тај знак разликује од правила о првенству пролаза израженом на истом месту другим саобраћајним знаком.

Учесници у саобраћају дужни су да поступају и према захтевима израженим помоћу знакова или по наредбама које дају овлашћена лица и кад тиме одступају од прописаних правила саобраћаја или значења саобраћајних знакова постављених на путу.

Члан 28.

Оштећена возила, предмети и материје који могу да ометају или угрозе безбедност саобраћаја не смеју да се остављају на путу или бацају на пут.

Возач је дужан да са коловоза уклони предмете који са његовог возила падну на пут и предмете које је приликом заустављања возила ставио на пут.

Ако је у могућности и ако тиме не омета безбедност саобраћаја, возач је дужан да са коловоза уклони и предмете на које наиђе у току вожње, а ако није у могућности, дужан је да о томе обавести надлежни орган, односно организацију која се стара о одржавању пута.

Члан 29.

Возач је дужан да возило држи на таквој удаљености од других возила у саобраћају да, с обзиром на брзину кретања возила и друге околности саобраћаја, не изазива опасност и не омета друге возаче.

Члан 30.

Возач је дужан да обрати пажњу на пешаке који се налазе на коловозу или ступају на коловоз.

Кад прилази обележеном пешачком прелазу, возач мора да управља возилом са нарочитом опрезношћу и да вози таквом брзином да, у случају потребе, може да заустави возило испред пешачког прелаза.

На делу пута по коме се крећу деца или су постављени саобраћајни знакови о учешћу деце у саобраћају, возач је дужан да вози са нарочитом опрезношћу и таквом брзином да може возило зауставити у случају потребе.

Члан 31.

Слепа лица, кад самостално учествују у саобраћају, треба да носе бели штап као знак распознавања.

Возило које је подешено да њиме управља лице чији су екстремитети битни за управљање возилом оштећени може, на захтев тог лица, бити обележено посебним знаком.

Члан 32.

Возач возила које се креће поред возила јавног превоза путника или поред аутобуса којим се врши превоз за сопствене потребе, заустављеног на стајалишту, мора да се креће смањеном брзином тако да не угрожава лица која у то возило улазе, односно из њега излазе.

Лица из става 1. овог члана, кад ради уласка у возило или по изласку из возила треба да пређу преко коловоза, дужна су да то чине на начин прописан у чл. 107. и 109. овог закона.

Возач мора да заустави своје возило иза возила из става 1. овог члана кад лица, улазећи у то возило, односно излазећи из тог возила, морају да пређу преко саобраћајне траке и бицикличке стазе или траке којом се возило креће.

Возач возила које се креће иза возила којим се превозе деца, као и возач возила који том возилу долази у сусрет на путу са две саобраћајне траке дужни су да се зауставе кад је возило којим се превозе деца заустављено на коловозу док деца улазе или излазе из возила.

Ако се возилом врши организован превоз деце, возило мора бити обележено посебним знаком.

Члан 33.

За време вожње у насељу, возач је дужан да возилу јавног градског превоза путника или посебно обележеном возилу којим се врши организовани превоз деце омогући укључивање у саобраћај кад та возила излазе са стајалишта која се налазе ван коловоза, односно са проширења саобраћајне траке која служи за стајалиште.

Возач возила јавног градског превоза путника или посебно обележеног возила којим се врши организован превоз деце дужан је да помоћу показивача правца најави своју намеру да се укључи у саобраћај и да то укључивање изврши на начин којим се не угрожавају други учесници у саобраћају.

Члан 34.

Лице које се превози возилом не сме ни на који начин да омета возача у управљању возилом ни да утиче на возача да управља возилом на начин којим се умањује безбедност саобраћаја.

Члан 35.

Возач моторног возила у које су уграђени сигурносни појасеви и лице које се превози тим возилом дужни су да буду везани тим појасевима за време док се возило креће у саобраћају на јавном путу.

Члан 36.

У путничком аутомобилу на предњем седишту до возача не сме се превозити дете млађе од 12 година, као ни лице које је очигледно под утицајем алкохола.

Члан 37.

Возила не смеју на предњој страни да имају светлосне, светлосно-сигналне или рефлектујуће уређаје или материје који дају светла црвене боје, а на задњој страни – уређаје или материје који дају светла беле боје.

Одредба става 1. овог члана у погледу светла беле боје не односи се на светло за осветљавање пута при вожњи уназад, покретно светло за истраживање (рефлектор), светло за осветљавање регистарске таблице и регистарску таблицу превучену белом рефлектујућом бојом.

Одредба става 1. овог члана не односи се на црвено трепћуће светло на посебним моторним возилима која прате возила под пратњом.

2. Радње возилом у саобраћају

Члан 38.

Возач који намерава да на путу изврши неку радњу возилом (померање возила удесно или улево, мењање саобраћајне траке, претицање, обилажење, заустављање, окретање удесно или улево, полукружно окретање, вожња уназад и сл.) сме да отпочне такву радњу само ако се претходно уверио да то може да учини без опасности за друге учеснике у саобраћају или имовину, водећи при том рачуна о положају возила и о правцу и брзини кретања.

Возач је дужан да поступи по одредби става 1. овог члана и кад се укључује у саобраћај (излазак возила из гараже или дворишта или са других сличних површина).

Члан 39.

Пре вршења радњи возилом из члана 38. овог закона, возач је дужан да друге учеснике у саобраћају јасно и благовремено обавести о својој намери, дајући им знак помоћу показивача правца или – ако они не постоје – одговарајући знак руком.

Ако знак из става 1. овог члана возач даје помоћу показивача правца, он мора да га даје за све време вршења радње возилом, а по извршеној радњи – мора престати да га даје.

Изузетно од одредаба ст. 1. и 2. овог члана, возач није дужан да по извршеном претицању другог возила да знак да намерава да се врати на саобраћајну траку којом се кретао пре претицања.

3. Кретање возила по путу

Члан 40.

Возач мора за кретање свог возила да користи искључиво пут, односно коловоз или саобраћајну траку, односно стазу намењену за саобраћај оне врсте возила којој његово возило припада, осим у случају опасности.

Члан 41.

Возило се креће десном страном коловоза у смеру кретања.

Возач је дужан да возило у кретању држи што ближе десној ивици коловоза и на толикој удаљености од ње да, с обзиром на брзину кретања возила, услове саобраћаја и на стање и особине пута, не угрожава друге учеснике у саобраћају и не излаже себе опасности.

Изузетно од одредбе става 2. овог члана, на путу у насељу са коловозом на коме за саобраћај возила у истом смеру постоје најмање две обележене саобраћајне траке, возач може за кретање свог возила да користи и саобраћајну траку која се не налази уз десну ивицу коловоза ако тиме не омета остала возила која се крећу иза његовог возила.

Одредба става 3. овог члана не односи се на возача теретног возила чија је највећа дозвољена маса већа од 3.500 kg, возача возила које на равном путу не може развити брзину кретања већу од 40 km на час и на возача возила које се не сматра моторним возилом, осим на делу пута испред раскрснице или другог места на коме возило скреће улево.

Члан 42.

На путу са коловозом за саобраћај возила у оба смера на коме постоје најмање четири саобраћајне траке, возач не сме возилом да прелази на коловозну траку намењену за саобраћај возила из супротног смера.

На путу са коловозом за саобраћај возила у оба смера на коме постоје три саобраћајне траке, возач не сме возилом да се креће саобраћајном траком која се налази уз леву ивицу пута у правцу кретања возила.

На путу на коме су коловозне траке физички одвојене једна од друге, возач не сме возилом да се креће коловозном траком намењеном за саобраћај возила из супротног смера.

На путу са коловозом за саобраћај возила у једном смеру, возач не сме возилом да се креће у забрањеном смеру.

Члан 43.

Возач који намерава да се креће возилом уназад може да изврши ту радњу само на кратком делу пута и ако тиме не угрожава или не омета друге учеснике у саобраћају.

Кад се возач креће возилом уназад дужан је да се креће оном страном коловоза којом се до тада кретао вожњом унапред.

Члан 44.

Возач не сме да мења начин управљања возилом наглим смањењем брзине кретања возила, осим у случају непосредне опасности.

Возач који има намеру да знатније смањи брзину кретања возила дужан је да то учини, осим у случају непосредне опасности, на начин којим неће угрозити или и већој мери ометати друге возаче који се крећу иза њега, као и да те возаче о својој намери упозори укључивањем стоп светла или давањем одговарајућег знака руком.

4. Брзина

Члан 45.

Возач је дужан да брзину кретања возила прилагоди особинама и стању пута, видљивости, прегледности, атмосферским приликама, стању возила и терета, густини саобраћаја и другим саобраћајним условима, тако да возило може благовремено да заустави пред сваком препреком коју, под датим условима, може да предвиди.

Возач не сме да смањи брзину кретања возила до те мере да његово возило причињава сметњу нормалном одвијању саобраћаја.

Члан 46.

На путу у насељу возач не сме возилом да се креће брзином већом од 60 km на час, односно брзином већом од брзине дозвољене постављеним саобраћајним знаком за цело насеље или његов део.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, на путу у насељу, чији саобраћајно-технички елементи то омогућавају, може се саобраћајним знаком дозволити кретање возилом и брзином већом од 60 km на час.

На путу ван насеља возач не сме возилом да се креће брзином већом од:

- 1) 120 km на час на ауто-путевима;
- 2) 100 km на час на путевима резервисаним за саобраћај моторних возила;
- 3) 80 km на час на осталим путевима.

На путу ван насеља возач не сме возилом да се креће брзином већом од брзине одређене саобраћајним знаком постављеним на путу.

Члан 47.

Брзина кретања моторних возила на путу, под нормалним условима саобраћаја, не сме да се ограничи саобраћајним знаком испод 40 km на час.

Члан 48.

На путевима брзина кретања ограничава се за следећа возила:

- 1) на 80 km на час – за аутобусе и аутобусе са лаком приколицом као и за теретна моторна возила чија највећа дозвољена маса није већа од 7.500 kg;
- 2) на 80 km на час – за моторна возила која вуку приколицу за становање (караван);
- 3) на 70 km на час – за аутобусе када се врши организовани превоз деце, за зглобне аутобусе без места за стајање, за теретна моторна возила чија је највећа дозвољена маса већа од 7.500 kg и за теретна моторна возила са прикључним возилом;
- 4) на 50 km на час – за аутобусе са прикључним возилом за превоз лица, за градске аутобусе, аутобусе који, поред уграђених седишта, имају и одређена места за стајање и теретна возила која у товарном сандуку врше скупни превоз лица;
- 5) на 30 km на час – за тракторе.

Кад управљају моторним возилима из става 1. овог члана, возачи су дужни да се придржавају брзина прописаних у ставу 1. овог члана и на путу на коме је овим законом или постављеним саобраћајним знаком дозвољена већа брзина.

Моторна возила из тач. 1, 3. и 4. и прикључна возила из тач. 3. и 4. става 1. овог члана, која су регистрована у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији, осим возила оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, морају на левој половини задње стране на видном месту имати ознаку у облику круга жуте боје, оивиченог црвеном ивицом, у коме је црном бојом исписан број који означава највећу дозвољену брзину кретања тих возила.

5. Скретање

Члан 49.

Возач возила које скреће удесно дужан је да скретање изврши крећући се крајњом саобраћајном траком која се протеже уз десну ивицу коловоза, осим ако саобраћајним знаком на путу није друкчије одређено.

Возач возила које скреће улево дужан је да скретање изврши крећући се крајњом левом саобраћајном траком која се протеже уз средишњу линију и уз замишљени или обележени лук који спаја две средишне линије бочних коловоза, односно саобраћајном траком која се протеже уз леву ивицу пута са једносмерним саобраћајем, осим ако саобраћајним знаком на путу није друкчије одређено.

6. Првенство пролаза

Члан 50.

На раскрсници или у сусрету са другим возилом возач је дужан да пропусти возило које наилази с његове десне стране.

Возач возила који на раскрсници скреће улево дужан је да пропусти возило које, долазећи из супротног смера, на раскрсници задржава правац свог кретања или скреће удесно, осим ако постављеним саобраћајним знаком није друкчије одређено.

Изузетно од одредаба ст. 1. и 2. овог члана, возило које се креће по шинама има првенство пролаза на раскрсници или у сусрету са другим возилом, без обзира на то са које му стране оно наилази, осим ако постављеним саобраћајним знаком није друкчије одређено.

Возач који улази возилом на пут који је саобраћајним знаком означен као пут са првенством пролаза дужан је да пропусти сва возила која се крећу тим путем.

Возач је дужан да пропусти сва возила која се крећу путем на који улази и кад тај пут није саобраћајним знаком означен као пут са првенством пролаза ако возилом улази са земљаног пута на пут са коловозним застором или ако на пут улази са површине на којој се не врши саобраћај.

Возач који при скретању возила пресеца бициклическу стазу или траку дужан је да пропусти возила која се крећу по бициклическој стази или траци.

7. Саобраћај на раскрсници

Члан 51.

Возач који се приближава раскрсници мора да вози са повећаном опрезношћу која одговара условима саобраћаја на раскрсници.

Возач који се приближава раскрсници дужан је да вози таквом брзином да се може зауставити и пропусти возила која на раскрсници имају првенство пролаза.

Возач је дужан да на довољној удаљености пред раскрсницом возилом заузме положај на оној саобраћајној траци којом мора да прође кроз раскрсницу.

Члан 52.

На раскрсници и на другом месту на коме је саобраћај посебно регулисан уређајима за давање светлосних саобраћајних знакова, светлосни саобраћајни знакови имају за учеснике у саобраћају следећа значења:

- 1) црвено светло – забрана пролаза;
- 2) зелено светло – слободан пролаз;

3) жуто светло – забрана пролаза, осим за возила која се, у часу кад се жуто светло појави, налазе на толикој удаљености од светлосног знака да се не могу на безбедан начин зауставити а да не пређу тај знак, а за остале учеснике – забрана пролаза, осим за пешаке који су већ почели да прелазе коловоз.

Жуто светло упаљено истовремено са црвеним светлом служи за упозорење учесника у саобраћају на скори престанак забране пролаза и на појаву зеленог светла.

Жуто трепћуће светло обавезује све учеснике у саобраћају да се крећу уз повећану опрезност.

Зелено трепћуће светло служи за упозорење учесника у саобраћају на скори престанак слободног пролаза и на појаву жутог, односно црвеног светла.

Члан 53.

Ако је уређај за давање светлосних саобраћајних знакова за регулисање саобраћаја на раскрсници додат један или више допунских знакова у облику зелене светлеће стрелице, возач може возилом да прође светлосни знак и да крене у правцу означеном зеленом светлећом стрелицом и за време док је упаљено црвено или жуто светло, при чему не сме да омета саобраћај возила која се крећу по путу на који улази и мора да пропусти пешаке који прелазе преко коловоза.

Ако зелено светло на уређају за давање светлосних саобраћајних знакова има облик стрелице, возач возилом сме да се креће само у правцу који показује та стрелица.

Члан 54.

Возач који је возилом ушао у раскрсницу на којој је саобраћај регулисан уређајима за давање светлосних саобраћајних знакова може да напусти раскрсницу не чекајући да светлосним саобраћајним знаком саобраћај буде отворен у правцу којим намерава да продужи кретање, под условом да пропусти све учеснике у саобраћају који се крећу правцем у коме је саобраћај отворен.

Члан 55.

Возач коме је светлосним саобраћајним знаком дозвољен улазак у раскрсницу не сме возилом да уђе у раскрсницу ако је густина саобраћаја таква да се он са возилом очигледно мора да заустави у раскрсници и да на тај начин при промени светлосног знака омета или онемогући саобраћај возила која долазе са бочних коловоза.

8. Мимоилажење

Члан 56.

При мимоилажењу возач је дужан да са своје леве стране остави довољно растојања између свог возила и возила са којим се мимоилази, а, по потреби, и да своје возило помери ка десној ивици коловоза.

Ако због неке препреке на путу или због других учесника у саобраћају возач не може да поступи према одредби става 1. овог члана, дужан је да успори кретање свог возила и да га, по потреби, заустави да би пропустио возило из супротног смера.

Кад на раскрсници возила долазе из супротних смерова и скрећу улево, возач мимоилази возило из супротног смера на тај начин што га препушта са своје десне стране.

Ако је због недовољне ширине пута или због неке препреке на путу мимоилажење онемогућено, возач коме је то, с обзиром на особине пута и околности саобраћаја, лакше да изведе дужан је да се први заустави и да, по потреби, кретањем уназад или на други начин, помери своје возило и заузме на путу положај који омогућава мимоилажење.

Члан 57.

На делу пута са великим уздужним нагибом (планински и др.) на коме је мимоилажење возила немогуће или је веома отежано, возач возила које се креће низ нагиб дужан је да заустави своје возило на погодном месту ако приметити да му друго возило иде у сусрет уз нагиб.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, на путу из тог става возач који се креће уз нагиб дужан је да заустави своје возило ако испред себе има pogodно место за заустављање које омогућава безбедно мимоилажење и ако би, у случају да тако не поступи, мимоилажење захтевало кретање уназад једног од возила.

На путу из става 1. овог члана, кад једно од возила која се мимоилазе мора да се креће уназад, кретаће се уназад: свако возило које се сусрело са возилом које вуче прикључно возило; теретно моторно возило које се сусрело са аутобусом; лако возило које се сусрело са возилом више категорије, а ако се мимоилазе возила исте категорије – возило које се креће низ нагиб, осим ако је, с обзиром на услове и положај возила на путу, лакше да то учини возач возила које се креће уз нагиб.

9. Претицање и обилажње

Члан 58.

Претицање и обилажње возач сме да врши само ако тиме не омета нормално кретање возила која долазе из супротног смера и ако на путу има довољно простора за безбедно извођење тих радњи.

Возач не сме да врши претицање и обилажње кад тиме, с обзиром на карактеристике пута и постојеће околности на путу и у саобраћају или с обзиром на техничка својства возила којим управља, угрожава друге учеснике у саобраћају.

Члан 59.

Претицање и обилажње врше се с леве стране.

Претицање мора да се врши с десне стране ако је возило на коловозу заузело такав положај и његов возач даје такав знак да се са сигурношћу може закључити да то возило скреће улево.

Возило које се креће по шинама постављеним на средини коловоза не сме да се претиче с леве стране. То возило може да се претиче с десне стране ако између њега и десне ивице коловоза постоји саобраћајна трака.

Члан 60.

Ако се на средини коловоза налази пешачко острво, или обележен или на други начин означен простор за паркирање возила, или нека друга површина која није намењена за саобраћај возила или неки објект или уређај, возила морају да их обилазе с десне стране.

Ако се површине, објекти или уређаји из става 1. овог члана налазе на средини пута с једносмерним саобраћајем, а постављеним саобраћајним знаком није друкчије одређено, они могу да се обилазе са обе стране.

Члан 61.

Возач коме је дат знак за претицање с његове леве стране дужан је да помери своје возило ка десној ивици коловоза.

Возач не сме да повећава брзину кретања свог возила док га друго возило претиче.

Ако због недовољне ширине коловоза или његовог стања није могуће претицање без угрожавања безбедности саобраћаја, возач возила које се креће спорије него возила која се крећу непосредно иза њега дужан је да помери своје возило што више удесно, а ако то није довољно – да, чим му то буде могуће, застави своје возило на погодном месту да би пропустио бржа возила.

Члан 62.

Возач не сме возилом да отпочне претицање или обилажење:

1) колоне возила;

2) ако је возач који се креће иза њега отпочео претицање;

3) ако је возач који је испред њега на истој саобраћајној траци дао знак да намерава да претекне или обиђе возило које је испред његовог возила, или да обиђе другу препреку на путу;

4) ако саобраћајна трака којом намерава да изврши претицање није слободна на довољном растојању тако да би, водећи рачуна о разлици између брзине кретања свог возила за време претицања и брзине кретања возила других учесника у саобраћају које намерава да претекне, претицањем угрозио безбедност саобраћаја или омео саобраћај из супротног смера;

5) ако по извршеном претицању или обилажењу не би поново могао да заузме положај на саобраћајној траци којом се кретао пре претицања или обилажења, и то без ометања или угрожавања осталих учесника у саобраћају, осим кад за претицање или обилажење користи саобраћајну траку која је забрањена за саобраћај возила из супротног смера;

6) саобраћајном траком која је намењена принудном заустављању возила.

Возач који претиче дужан је да своје возило држи на потребном растојању од возила које претиче, тако да га не омета нити угрожава у саобраћају.

Члан 63.

После претицања или обилажења једног или више возила, возач је дужан, чим буде могуће да то учини без ометања или угрожавања осталих учесника у саобраћају, да возилом поново заузме положај на саобраћајној траци којом се кретао пре претицања, односно обилажења.

Члан 64.

На коловозу на коме се саобраћај врши у два смера возач не сме возилом да претиче друго возило испред врха превоја пута или у кривини кад је прегледност пута недовољна, осим ако на тим местима постоји више саобраћајних трака обележених уздужним ознакама на коловозу и намењених искључиво за кретање возила у правцу кретања његовог возила.

Члан 65.

Возач не сме да претиче друго возило, осим бицикла, бицикла са мотором и мотоцикла без бочне приколице, непосредно испред раскрснице или на раскрсници која није са кружним током саобраћаја или непосредно испред и на прелазу пута преко железничке или трамвајске пруге у нивоу без браника или полубраника.

Непосредно испред раскрснице и на раскрсници возач сме да претиче: возило које скреће улево, а претиче се с десне стране (члан 59. став 2); возило које скреће удесно, али да при том својим возилом не прелази на део коловоза намењен за саобраћај возила из супротног смера; возило које се креће на путу са првенством пролаза, као и кад је саобраћај на раскрсници регулисан светлосним саобраћајним знаковима или знацима које даје овлашћено лице.

Непосредно испред и на прелазу пута преко железничке или трамвајске пруге у истом нивоу без браника или полубраника возач сме да претиче друго возило кад је саобраћај на таквом прелазу регулисан уређајима за давање светлосних саобраћајних знакова на раскрсници.

Члан 66.

Возач не сме да претиче друго возило које се приближава обележеном пешачком прелазу или које прелази пешачки прелаз или које је стало ради пропуштања пешака на том прелазу.

Члан 67.

На путу на коме постоје најмање две саобраћајне траке намењене за саобраћај возила у истом смеру и на коме су колоне возила, возач возила које се не налази на крајњој десној саобраћајној траци може да напусти траку на којој се налази само ради скретања улево или удесно или ради паркирања возила.

На путевима и под условом из става 1. овог члана, брже кретање возила на једној траци од кретања на другој траци не сматра се претицањем.

Не сматра се претицањем ни пролажење са десне стране возила које по одредби члана 41. став 3. овог закона не користи за своје кретање саобраћајну траку уз десну ивицу коловоза.

10. Звучни и светлосни знаци упозорења

Члан 68.

Возач је дужан да употреби звучни знак упозорења кад год то захтевају разлози безбедности саобраћаја, а нарочито:

- 1) на путу ван насеља ради упозорења другом учеснику у саобраћају да га жели претећи или обићи, ако би, кад тај знак не би био дат, постојала опасност од саобраћајне незгоде;
- 2) ако се поред коловоза налазе деца која не обраћају пажњу на кретање возила;
- 3) на путу ван насеља пре уласка у непрегледну и узану кривину или пре доласка на превој, на којима је тешко мимоилажење.

Возач је дужан да давање звучног знака упозорења сведе на неопходну меру.

Члан 69.

Од првог сумрака до потпуног сванућа (ноћу) возач, по правилу, уместо звучног знака упозорења употребљава светлосни знак упозорења. Тај знак возач може да употреби и у насељу приликом претицања другог возила.

Светлосни знак упозорења возач може да употреби и дању ако такав начин упозорења другим учесницима у саобраћају више одговара условима на путу.

Светлосни знак упозорења даје се кратким узастопним паљењем великих светала, или узастопним паљењем оборених светала за осветљавање пута или наизменичним паљењем, у кратким размацима, великих и оборених светала, водећи рачуна да се тиме не заслепљују возачи који долазе из супротног смера.

11. Заустављање и паркирање

Члан 70.

Возач не сме да заустави или паркира возило на месту на коме би оно угрожавало безбедност других учесника у саобраћају или представљало сметњу за нормално одвијање саобраћаја или кретање пешака.

На путу, месту, односно простору намењеном за заустављање и паркирање возила, као и на посебно уређеној саобраћајној површини намењеној за кретање пешака не смеју се остављати возила која се не употребљавају у саобраћају због дотрајалости (нерегистрована и сл.), као и други предмети којима се омета одвијање саобраћаја и угрожава човекова средина.

Члан 71.

На јавном путу ван насеља возач је дужан да увек кад за то постоји могућност зауставља или паркира возило ван коловоза.

Возач који је због неисправности на возилу, саобраћајне незгоде или другог оправданог разлога принуђен да возило заустави на коловозу дужан је да предузме све мере да заустављено возило не доведе у опасност друга возила и да га што пре уклони са коловоза.

Ако је возач због неисправности на возилу, саобраћајне незгоде или из другог оправданог разлога принуђен да возило заустави на шинама, дужан је да га са шима одмах уклони, а ако је то немогуће – да одмах предузме потребне мере да лица која управљају возилима која се крећу по шинама на време буду упозорена на опасност.

Члан 72.

Возач који зауставља или паркира возило на јавном путу дужан је да га заустави, односно паркира непосредно уз десну ивицу коловоза, а на јавном путу на коме се саобраћај одвија само у једном смеру – може да га заустави, односно паркира уз десну или леву ивицу коловоза.

Ако се уз десну ивицу коловоза налазе трамвајске или друге шине, возач **може*** да заустави или паркира возило уз леву ивицу коловоза.

Возач може да заустави или паркира возило на местима која се налазе на средини коловоза само ако су та места обележена одговарајућим саобраћајним знаком или ознаком на коловозу.

*Службени лист СФРЈ, број 63/1988

Члан 73.

На заустављеном или паркираном возилу не смеју да се отварају врата ако се тиме омета кретање других учесника у саобраћају или ако се угрожава безбедност саобраћаја.

Члан 74.

Возач не сме да заустави или паркира возило, нарочито:

- 1) на обележеном пешачком прелазу и на удаљености мањој од 5 m од тог прелаза, као и на прелазу бициклическе стазе преко коловоза;
- 2) на прелазу пута преко железничке или трамвајске пруге у истом нивоу;
- 3) на железничким или трамвајским пругама и у близини тих пруга, ако се тиме спречава саобраћај возила која се крећу по шинама;
- 4) на раскрсници и на удаљености мањој од 5 m од најближе ивице попречног коловоза;
- 5) у тунелима, на мостовима, у подвожњацима и на надвожњацима, као и на деловима пута испод мостова и надвожњака;
- 6) на делу пута у близини врха превоја и у кривини где је прегледност пута недовољна и где се обилажење возила не би могло извршити без опасности;

7) на делу јавног пута где би ширина слободног пролаза од заустављеног или паркираног возила до неискриване уздужне линије на коловозу, или до супротне ивице коловоза или до неке препреке на путу била мања од 3m;

8) на месту на коме би возило заклањало постављени саобраћајни знак или уређај за давање светлосних саобраћајних знакова;

9) на бициклическој стази, односно траци;

10) на делу коловоза који је као стајалиште за возила јавног саобраћаја обележен ознакама на коловозу.

Члан 75.

Осим у случајевима из члана 74. овог закона, возач не сме да паркира возило, нарочито ни:

1) на делу пута испред прелаза пута преко железничке или трамвајске пруге у истом нивоу, и то на удаљености мањој од 15 m од тих прелаза;

2) на удаљености мањој од 15 m испред и иза знака којим је обележено стајалиште за возила јавног саобраћаја;

3) испред колског улаза у зграду, двориште или гаражу, као и изнад прикључка на водоводну мрежу и улаза у канализацију или другу мрежу комуналних организација;

4) на месту на коме би паркирано возило онемогућило приступ другом возилу ради паркирања или излазак неком већом паркираном возилу;

5) на тротоару, односно на пешачкој стази, ако то није изричито регулисано саобраћајним знаком. Ако је паркирање дозвољено, мора се оставити најмање 1,6 m ширине на површини за кретање пешака, с тим да та површина не може бити уз ивицу коловоза.

Члан 76.

Возач је дужан да моторно возило, трактор или прикључно возило, осим мотоцикла без бочне приколице, које је заустављено на коловозу, обележи посебним знаком којим се означава заустављено возило на коловозу, и то:

1) кад је био принуђен да своје возило заустави на месту или делу пута из члана 74. овог закона;

2) кад је возило заустављено на коловозу на таквом месту да возачи возила која наилазе истим смером не могу или тешко могу благовремено да га уоче;

3) ноћу и у случају смањене видљивости на ауто-путу и путу резервисаном за саобраћај моторних возила, као и на делу пута који није довољно прегледан.

Знак из став 1. овог члана поставља се на коловоз иза заустављеног возила, у вертикалном положају и на довољној удаљености која на путу ван насеља не може бити мања од 50 m, тако да возачи моторних возила која наилазе из смера на коме је знак постављен могу благовремено да зауставе своја возила, односно да безбедно обиђу заустављено возило. На исти начин тај знак се поставља и кад је на путу заустављена колона моторних возила, с тим што се уместо једног знака, постављају на коловоз два знака, један поред другог.

Ако је у моторно возило уграђен уређај за истовремено укључивање свих показивача правца, у случају из става 1. овог члана, тај уређај мора бити укључен.

Члан 77.

Пре него што напусти возило, возач који оставља возило на путу дужан је да предузме све мере којима се спречава да возило само крене с места на коме је остављено.

12. Пресецање колоне пешака

Члан 78.

Возач не сме возилом да пресеца колону деце, војника, погребну поворку и сваку другу организовану поворку грађана која се креће по коловозу.

13. Вучење возила

Члан 79.

У саобраћају на јавном путу, возилу на моторни погон могу да буду придодата највише два прикључна возила за превоз терета, односно једно прикључно возило за превоз лица, а на ауто-путу и путу резервисаном за саобраћај моторних возила – само једно прикључно возило.

Возилом на моторни погон сме да се вуче само прикључно возило које битно не умањује његову стабилност.

Члан 80.

Возилом на моторни погон сме да се вуче друго возило на моторни погон само ако оно, због неисправности или недостатка појединих делова, не може само да се креће.

Возилом на моторни погон не сме да се вуче мотоцикл без бочне приколице или друго возило на два точка.

Члан 81.

Возило на моторни погон сме да се вуче ноћу, као и дању у случају смањене видљивости, само ако на својој задњој страни има упаљена црвена светла за означавање возила или ако га вуче моторно возило које, и при вучењу, користи жуто ротационо светло.

Члан 82.

За време вучења возила из члана 80. став 1. овог закона, оба возила морају бити означена знаком којим се означава заустављено возило на коловозу (сигурносни троугао). На моторно возило које вуче друго возило троугао се поставља с предње, а на вучено возило –са задње стране.

Члан 83.

Возило на моторни погон на путу може да се вуче помоћу ужета, круте везе (руде) и ослањањем или вешањем возила о вучно возило.

Помоћу ужета не сме да се вуче возило на моторни погон на коме су неисправни уређаји за управљање или уређаји за заустављање нити теретно моторно возило и аутобус.

Крутом везом не сме да се вуче возило на моторни погон које нема исправан уређај за управљање нити возило на моторни погон теже од вучног возила, ако му је неисправна **радна*** кочница.

*Службени лист СФРЈ, број 63/1988

Члан 84.

Ако се возило на моторни погон вуче помоћу ужета или круте везе, лице које управља вученим возилом мора да има одговарајућу дозволу за управљање возилом оне категорије којој припада возило које се вуче.

Члан 85.

Вучење натовареног теретног возила са прикључним возилом или без прикључног возила, односно трактора са прикључним возилом дозвољено је само до првог места погодног за претовар терета, а изузетно и до првог места на коме се може отклонити неисправност на возилу.

Члан 86.

Одстојање између вучног и вученог возила на моторни погон, ако се вуче ужетом, мора да износи три до пет метара, а ако се вуче помоћу круте везе може да износи и мање од три метра.

Члан 87.

Возило на моторни погон које на путу вуче друго неисправно возило на моторни погон не сме се кретати брзином већом од 40 km на час.

Вученим возилом забрањено је превозити лица.

14. Употреба светала у саобраћају

Члан 88.

Од првог сумрака до потпуног сванућа (ноћу), као и дању у случају смањене видљивости, на возилу у саобраћају на путу морају да буду упаљена светла, и то:

- 1) на возилу на моторни погон –осим на бициклу са мотором и на мотоциклу без бочне приколице – најмање два бела светла на предњој страни и паран број црвених светала на задњој страни;
- 2) на бициклу са мотором и на мотоциклу без бочне приколице –најмање једно бело светло на предњој страни и најмање једно црвено светло на задњој страни;
- 3) на бициклу –једно бело светло на предњој страни и једно црвено светло на задњој страни;
- 4) на запрежном возилу–најмање једно бело светло на предњој страни и најмање једно црвено светло на задњој страни или само једна светиљка која је израђена тако да се са предње стране возила види бело светло, а са задње стране возила –црвено светло.

Ако се на запрежном возилу једно светло налази на предњој страни, а друго на задњој страни, та светла морају бити постављена на уздужној оси возила или на његовој левој страни, а ако се на запрежном возилу налази само једна светиљка –она мора бити постављена на левој страни возила.

У условима из става 1. овог члана, запрежно возило мора да има и два катадиоптера црвене боје, симетрично постављена на задњој страни возила, а бицикл –један катадиоптер црвене боје на задњој страни и по један катадиоптер жуте или наранџасте боје на свакој страни педале.

Кад возило на моторни погон вуче једно или два прикључна возила, на задњој страни последњег прикључног возила морају да буду упаљена најмање два црвена светла, а ако ширина прикључног возила износи више од 1,60 m, на предњој страни првог прикључног возила морају бити упаљена два бела светла.

На мотоциклу, за време вожње на путу ван насељеног места, морају да буду упаљена оборена светла.

Члан 89.

Изузетно од одредаба члана 88. овог закона, не мора да има упаљена светла:

- 1) возило које је заустављено или паркирано на осветљеном делу пута, тако да се јасно види са довољне удаљености;
- 2) возило које је заустављено или паркирано на за то посебно одређеним местима на коловозу или ван њега или на улицама са слабијим саобраћајем;
- 3) бицикл, бицикл са мотором и мотоцикл без бочне приколице који нема акумулатор – кад су заустављени или паркирани у насељу уз саму ивицу коловоза.

Возило на моторни погон чија дужина није већа од 8 m, а ширина од 2 m и коме није придодато прикључно возило може да има, кад је заустављено или паркирано на улици у насељу, уместо светала из члана 88. став 1. тачка 1. овог закона, упаљено само једно светло које се са предње стране види као бело светло и са задње стране као црвено светло и које је постављено на страни супротној од ивице коловоза уз коју је возило заустављено или паркирано.

Члан 90.

Од првог сумрака до потпуног сванућа (ноћу), као и дању у случају смањене видљивости, морају да носе упаљена светла кад се крећу по коловозу ван насеља:

- 1) група пешака која се креће у организованој колони или поворци –најмање једно бело или жуто светло на челу колоне, односно поворке и најмање једно црвено светло на њеном зачељу;

2) **водичи*** теглећих, товарних и јахаћих животиња и гоничи стоке – најмање једно бело или жуто светло напред и најмање једно црвено светло позади.

Уместо светала из става 1. овог члана, могу да се употребљавају рефлектујуће материје.

*Службени лист СФРЈ", број 63/1988

Члан 91.

За осветљавање пута возач возила на моторни погон, по правилу, употребљава велика светла.

Возач возила на моторни погон дужан је да уместо великих светала за осветљавање пута употребљава оборена светла:

1) пре мимоилажења са другим возилом на удаљености са које се оцени да светлом свог возила заслепљује возача возила које му долази у сусрет, а при мимоилажењу са другим возилом –кад возач тог возила пређе на оборена светла или кад наизменичним паљењем и гашењем светла упозорава да му велика светла сметају, а увек на удаљености мањој од 200 m;

2) за време кретања за другим возилом на кратком одстојању у таквом положају да великим светлима свог возила заслепљује возача возила испред себе;

3) за време док возилом пролази поред организоване колоне или поворке пешака;

4) кад се креће путем који се пружа непосредно поред пловног пута или поред железничке или трамвајске пруге –у сусрету са пловилом, односно са возилом које се креће по шинама, а које наилази из супротног смера.

Ноћу, као и дању у случају смањење видљивости, возач возила на моторни погон мора, за време вожње, да има на возилу упаљена најмање оборена светла за осветљавање пута.

Члан 92.

Светла за означавање возила на моторни погон употребљавају се у условима из члана 88. став 1. овог закона кад је возило заустављено или паркирано на путу.

Светла за означавање возила на моторни погон морају да буду упаљена за време док су упаљена било која светла за осветљавање пута или посебна светла за маглу.

Члан 93.

По магли, возач возила на моторни погон мора на возилу да има упаљена оборена светла за осветљавање пута или светла за маглу, или оба светла истовремено.

Светла за маглу могу да се употребљавају само по магли или у случају смањене видљивости.

Светла за маглу која се налазе на предњој страни возила могу бити беле или жуте боје, а на задњој страни –црвене боје.

15. Одстојање између возила

Члан 94.

Возач је дужан да држи потребно одстојање кад се креће иза другог возила, тако да не угрожава безбедност саобраћаја.

Члан 95.

Кад се на јавном путу ван насеља, који има само по једну саобраћајну траку намењену за саобраћај возила у једном смеру, крећу једно за другим возила на моторни погон чија је највећа дозвољена маса већа од 3.500 kg или чија је дужина већа од 7 m возачи су дужни да између сваког од тих возила држе одстојање од најмање 100 m.

Одредба става 1. овог члана не односи се на део пута на коме је претицање забрањено.

16. Саобраћај трамваја и других возила на шинама

Члан 96.

Одредбе чл. 27. до 94. овог закона сходно се примењују и на саобраћај трамваја и других возила која се на путу крећу по шинама, осим ако то не искључују конструкционе особине тих возила или начин њиховог кретања.

17. Саобраћај бицикала, бицикала са мотором и мотоцикала

Члан 97.

Возач бицикла и возач бицикла са мотором дужни су да се крећу што ближе десној ивици коловоза, а ако постоји бицикличка стаза – по бицикличкој стази, односно траци.

Ако се два или више возача бицикала или бицикала са мотором крећу у групи, дужни су да се крећу један за другим.

Ако на путу постоји посебно уређена бицикличка стаза, возач бицикла са мотором и возач бицикла морају се кретати десном бицикличком стазом у односу на смер кретања саобраћаја.

На бицикличким стазама уређеним и обележеним за саобраћај бицикала и бицикала са мотором у оба смера, возила се морају кретати десном страном у смеру кретања возила.

Возач бицикла и возач бицикла са мотором могу да се крећу само по оним саобраћајним површинама по којима је кретање таквим возилом дозвољено.

Возач бицикла са мотором не сме да се креће бицикличком стазом, односно траком брзином већом од 25 km на час.

Члан 98.

Возач бицикла, бицикла са мотором и мотоцикла мора да управља возилом на начин којим се не умањује стабилност возила и не ометају други учесници у саобраћају, а нарочито не сме да скида руке са управљача, да се придржава за друго возило, да превози, вуче или гура предмете који морају да га ометају у управљању возилом или да угрожавају друге учеснике у саобраћају.

Члан 99.

Возач бицикла, бицикла са мотором и мотоцикла може да превози друга лица само ако на возилу постоје посебна седишта, а возач мотоцикла – и у бочној приколици.

Члан 100.

Возач мотоцикла или бицикла са мотором и лица која се превозе на тим возилима морају да носе заштитну кацигу за време вожње на путу.

18. Саобраћај запрежних возила и кретање стоке

Члан 101.

Возач запрежног возила мора да управља возилом за све време док се возило креће по путу и дужан је да возило држи што ближе десној ивици коловоза.

Запрежно возило не сме да се оставља без надзора на путу.

Члан 102.

Стока се не сме остављати на путу без надзора гонича стоке.

Стоку која се креће по јавном путу, гонич стоке мора да држи што је могуће ближе десној ивици пута.

19. Кретање пешака

Члан 103.

Пешак не сме, по правилу, да се креће и задржава на коловозу.

Ако се пешак креће по коловозу, он мора да се креће што ближе ивици коловоза, и то веома пажљиво и на начин којим не омета или не спречава саобраћај возила.

Члан 104.

На путу који има тротоар или другу површину одређену за кретање пешака, односно површину поред коловоза погодну за кретање пешака, пешак је дужан да се креће по тим површинама.

На путу на коме не постоји тротоар или друга површина одређена, односно погодна за кретање пешака или на путу на коме постоји тротоар или друга површина одређена, односно погодна за кретање пешака, а коју пешаци не могу да користе из било ког разлога, пешаци морају да се крећу по коловозу.

Члан 105.

Кад се пешаци крећу по коловозу на коме безбедност саобраћаја то захтева, а нарочито у случају слабе прегледности пута, смањене видљивости или јаког саобраћаја возила, дужни су да се крећу један иза другог.

Члан 106.

Пешак који се креће по коловозу на јавном путу ван насеља дужан је да се креће уз леву ивицу коловоза у правцу кретања.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, пешак може да се креће уз десну ивицу коловоза само кад је такво кретање за њега сигурније (непрегледна кривина, провалија, усек, засек, одрон и сл.).

Пешак који гура ручна колица, бицикл, бицикл са мотором или мотоцикл, лица која се крећу помоћу покретних столица за немоћна лица, као и организована колона пешака, морају да се крећу уз десну ивицу коловоза у правцу кретања.

Члан 107.

Пешак је дужан да преко коловоза и бицикличке стазе или траке прелази пажљиво и најкраћим путем, пошто се пре ступања на коловоз увери да то може учинити на безбедан начин.

На путу који има обележене пешачке прелазе или посебно изграђене прелазе, односно пролазе за пешаке, пешак је дужан да се при прелажењу пута креће тим прелазима, односно пролазима ако они нису од њега удаљени више од 100 m.

Члан 108.

На обележеном пешачком прелазу на коме је саобраћај пешака регулисан светлосним саобраћајним знаковима за пешаке, пешак је дужан да поступа према тим знаковима.

На обележеном пешачком прелазу на коме саобраћај пешака није регулисан посебним светлосним саобраћајним знаковима за пешаке, али је саобраћај возила регулисан светлосним саобраћајним знаковима за возила или знацима које даје овлашћено лице, пешаци могу да прелазе преко коловоза само док је датим знаком дозвољен прелаз преко коловоза.

На обележеном пешачком прелазу на коме саобраћај није регулисан светлосним саобраћајним знаковима ни знацима које даје овлашћено лице, пешак је дужан да пре ступања на пешачки прелаз обрати пажњу на удаљеност и брзину возила која му се приближавају.

Члан 109.

Пешак који намерава да пређе преко коловоза на месту на коме не постоји обележен пешачки прелаз не сме да ступи на коловоз ако тиме омета саобраћај возила.

20. Обавезе возача према пешацима

Члан 110.

Ако је саобраћај на обележеном пешачком прелазу регулисан светлосним саобраћајним знаковима или знацима овлашћеног лица, возач је дужан да своје возило заустави испред пешачког прелаза кад му је датим знаком забрањен пролаз, а ако му је на таквом прелазу датим знаком дозвољен пролаз – возач не сме да омета пролаз пешака који су већ ступили на пешачки прелаз.

Ако се обележени пешачки прелаз из става 1. овог члана налази на улазу на бочни пут, возач који скреће на тај пут дужан је да скретање врши смањеном брзином и да пропусти пешаке који су већ ступили или ступају на пешачки прелаз а, по потреби, и да заустави своје возило.

Ако на обележеном пешачком прелазу саобраћај није регулисан уређајима за давање светлосних саобраћајних знакова ни знацима овлашћеног лица, возач је дужан да се таквом пешачком прелазу приближава довољно умереном брзином да не угрожава пешаке који су већ ступили или ступају на пешачки прелаз а, по потреби, и да заустави своје возило да би пропустио пешаке.

Ако су пешаци деца, стара и изнемогла лица или инвалиди, возач је дужан у случају из става 3. овог члана да заустави возило и да их пропусти.

Члан 111.

Возач који скреће на бочни пут на чијем улазу не постоји обележен пешачки прелаз дужан је да скретање изврши смањеном брзином и не сме да угрози пешаке који су већ ступили на коловоз.

21. Саобраћај на прелазу пута преко железничке пруге

Члан 112.

Возач који се возилом приближава прелазу пута преко железничке пруге у истом нивоу дужан је да кретање возила подеси тако да га може зауставити пред уређајем за затварање саобраћаја на прелазу или пред уређајем за давање знакова којима се најављује приближавање воза, односно да може зауставити возило пре него што ступи на железничку пругу.

Члан 113.

Учесници у саобраћају дужни су да се зауставе пред прелазом пута преко железничке пруге у истом нивоу ако је уређај за затварање саобраћаја спуштен, или ако је тај уређај већ почео да се спушта, или ако се дају светлосни или звучни знаци који упозоравају да ће тај уређај почети да се спушта, односно да се прелазу пута преко железничке пруге приближава воз.

Члан 114.

Пред прелазом пута преко железничке пруге у истом нивоу на коме су постављени светлосни саобраћајни знаци, учесници у саобраћају дужни су да се зауставе кад се појави црвено трепћуће светло или црвено непрекидно светло.

Учесници у саобраћају који прелазе преко железничке пруге у истом нивоу дужни су да то чине са потребном опрезношћу и кад светла на прелазу нису упаљена.

На прелазу пута преко железничке пруге у истом нивоу на коме нема уређаја за затварање саобраћаја нити уређаја за давање знакова којима се најављује приближавање воза, учесници у саобраћају могу да пређу преко железничке пруге тек пошто се претходно увере да пругом не наилази воз или неко друго возило које се креће по шинама.

22. Саобраћај на ауто-путу и путу резервисаном за саобраћај моторних возила

Члан 115.

Ауто-путем не смеју да се крећу пешаци и стока ни возила која се, према одредбама овог закона, не сматрају моторним возилима.

Ауто-путем не смеју да се крећу ни моторна возила која по својим конструкционим својствима не могу да се крећу брзином од најмање 40 km на час.

Одредба става 2. овог члана не односи се на возила оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Члан 116.

На ауто-путу возач не сме да сауставља моторно возило, осим на површинама ван коловоза које су за то посебно уређене и обележене.

Возач који је због неисправности на возилу или из других разлога принуђен да заустави возило на коловозу ауто-пута дужан је да га заустави на посебној траци за принудно заустављање возила ако она на том месту постоји и да предузме потребне мере да возило што пре уклони са коловоза.

На ауто-путу возач не сме да врши полукружно окретање возилом из једног смера саобраћаја у супротни смер, нити кретање возилом уназад.

Члан 117.

На ауто-пут не сме да се укључи моторно возило које вуче друго моторно возило које због неисправности или недостатка појединих делова не може да се креће.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, вучење возила из тог става дозвољено је ауто-путем ако је разлог за вучу настао за време кретања моторног возила по ауто-путу, али само крајњом десном саобраћајном траком до првог прикључног пута којим се вучено возило може искључити из саобраћаја на ауто-путу.

Члан 118.

Ауто-путем моторна возила морају да се крећу крајњом десном саобраћајном траком која није закрчена возилима у колони.

Одредба члана 41. став 3. овог закона не примењује се на возила која се крећу делом ауто-пута који пролази кроз насеље.

Члан 119.

На ауто-путу са три или више саобраћајних трака, намењених за саобраћај возила у једном смеру, возачи теретних моторних возила чија је највећа дозвољена маса већа од 3.500 kg и скупова возила чија је дужина већа од 7 m смеју да користе само две саобраћајне траке које се налазе уз десну ивицу коловоза.

Члан 120.

Возач који се моторним возилом укључује у саобраћај на ауто-путу дужан је:

1) да користи посебну траку за убрзавање, кад таква трака постоји у продужењу прикључног пута, и да се у саобраћај на ауто-путу укључи дајући одговарајући знак, на начин којим не угрожава саобраћај возила која се крећу по ауто-путу;

2) да пропусти возила која се крећу по ауто-путу ако на месту на коме се укључује у саобраћај на ауто-путу не постоји посебна трака за убрзавање.

Возач који се возилом искључује из саобраћаја на ауто-путу дужан је да својим возилом благовремено заузме положај на крајњој десној саобраћајној траци и да што пре пређе на посебну траку за успоравање, ако таква трака постоји на улазу у прикључни пут.

Члан 121.

Одредбе чл. 115. до 120. овог закона примењују се и на саобраћај на путу који је резервисан за саобраћај моторних возила.

23. Саобраћај у тунелу

Члан 122.

Возач који се возилом креће кроз тунел не сме да зауставља возило у тунелу нити сме да врши полукружно окретање возилом или кретање уназад.

Члан 123.

Возач возила на моторни погон дужан је да за време кретања кроз тунел држи на возилу упаљена оборена светла за осветљавање пута.

24. Возила под пратњом

Члан 124.

Под возилима под пратњом, у смислу овог закона, подразумевају се возила којима је додељена пратња припадника милиције или војних лица на посебним моторним возилима снабденим уређајима за давање посебних светлосних и звучних знакова, и то за време док се ти знакови дају.

Возач који на путу сусретне возило или колону возила под пратњом и возач кога сустигне возило или колона возила под пратњом дужни су да зауставе своје возило, да ноћу уместо великих светала употребе оборена светла за осветљавање пута, да се строго придржавају наредба које им дају лица из пратње и да кретање наставе тек пошто прођу сва возила под пратњом.

Возила под пратњом имају право првенства пролаза у односу на сва друга возила (члан 50), осим у односу на возила која се крећу раскрсницом на којој је саобраћај регулисан светлосним саобраћајним знаковима или знацима овлашћеног лица, и на њих се не примењују одредбе овог закона о ограничењу брзине (чл. 46. и 48), о забрани претицања и обилажења колоне возила (члан 62. став 1. тачка 1) и о забрани пресецања колоне пешака (члан 78), под условом да не угрожавају безбедност других учесника у саобраћају.

Да би омогућили несметани пролаз возилима из става 1. овог члана, пешаци су дужни да се уклоне са коловоза док та возила прођу.

25. Возила са правом првенства пролаза

Члан 125.

На возила службе хитне помоћи, ватрогасне службе, органа унутрашњих послова и оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, кад посебним уређајима дају светлосне и звучне знаке не примењују се одредбе овог закона о ограничењу брзине (чл. 46. и 48), о забрани претицања и обилажења колоне возила (члан 62. став 1. тачка 1) и о забрани пресецања колоне пешака (члан 78). Та возила имају право првенства пролаза у односу на сва друга возила (члан 50), осим у односу на возила под пратњом (члан 124) и возила која се крећу раскрсницом на којој је саобраћај регулисан светлосним саобраћајним знаковима или знацима овлашћеног лица, под условом да не угрожавају безбедност других учесника у саобраћају.

Да би омогућили пролаз возилима из става 1. овог члана, пешаци су дужни да се склоне с коловоза, а остала возила да их пропусте и да се, по потреби, зауставе док та возила прођу.

Кад возило органа унутрашњих послова и оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије употребом два плава светла обезбеђује пролаз једном возилу или колони возила која се крећу иза њега, возачи су дужни да обрате пажњу и на возила којима се обезбеђује пролаз, да их пропусте и да, по потреби, зауставе своја возила док та возила прођу.

У погледу међусобног права првенства пролаза возила из става 1. овог члана важе одредбе овог закона о првенству пролаза.

Уређаји за давање посебних светлосних и звучних знакова смеју се уграђивати и употребљавати само на возилима којима припадници милиције или војна лица врше пратњу (члан 124. став 1) и на возилима са правом првенства пролаза из ст. 1. и 3. овог члана.

26. Терет на возилу

Члан 126.

Возило у саобраћају на путу не сме да се оптерети преко своје носивости која је уписана у саобраћајну дозволу или преко дозвољеног оптерећења, или преко највеће дозвољене масе или преко могућности које дозвољавају особине пута и техничко-конструкционе могућности возила.

Терет на возилу мора да буде тако распоређен и, по потреби, причвршћен и покривен да:

- 1) не угрожава безбедност учесника у саобраћају и не наноси штету путу и објектима на путу;
- 2) не умањује у већој мери стабилност возила и не отежава управљање возилом;
- 3) не умањује возачку прегледност над путем;
- 4) не ствара сувишну буку и да се не расипа по путу;
- 5) не заклања светлосне и светлосно-сигналне уређаје на возилу, регистарске таблице и друге прописане ознаке на возилу.

Члан 127.

Терет на возилу не сме да пређе најудаљенију тачку на предњој страни возила више од 1 m.

Терет који се превози на возилу и прикључном возилу може да пређе најудаљенију тачку на задњој страни возила највише за једну шестину своје дужине која је континуално ослоњена на товарни простор.

Ако се возилом превози терет у комбинацији која се састоји од вучног возила и једноосовинске приколице, под дужином возила подразумева се укупна дужина вучног возила и једноосовинске приколице.

Ако терет на возилу прелази за више од 1 m најудаљенију тачку на задњој страни возила, најистуренија тачка терета мора да буде означена црвеном тканином.

Најистуренија тачка терета који се превози теретним моторним или прикључним возилом мора у случају из става 4. овог члана да буде означена таблом. Та табла је квадратног облика, димензија 50 x 50 cm, обојена наизменично косим тракама рефлектујуће наранџасте и беле боје и постављена усправно на уздужну осу возила.

Члан 128.

Ноћу, као и дању у случају смањене видљивости, најистуренија тачка на терету који се превози возилом мора да буде означена:

- 1) у случају из члана 127. става 4. овог закона – светлом и рефлектујућом материјом црвене боје;
- 2) кад терет на возилу на моторни погон или на прикључном возилу бочно прелази за више од 40 cm спољну ивицу предњег или задњег светла за означавање возила – светлом и катадиоптером који са предње стране дају бело светло, а са задње стране – црвено светло.

IV. САОБРАЋАЈНИ ЗНАКОВИ

1. Опште одредбе

Члан 129.

Јавни путеви морају да се обележе прописаним саобраћајним знаковима, којима се учесници у саобраћају упозоравају на опасност која им прети на одређеном јавном путу или делу тог пута, стављају до знања ограничења, забране и обавезе којих се учесници у саобраћају морају придржавати и дају потребна обавештења за сигурно и несметано одвијање саобраћаја.

Саобраћајним знаковима морају да се обележе и опасности привременог карактера, нарочито оне које настану услед изненадног оштећења или онеспособљавања пута, као и привремена ограничења и привремене забране у саобраћају, и ти знакови морају се уклонити чим престану разлози због којих су постављени.

Саобраћајни знакови су: знакови опасности, знакови изричитих наредби и знакови обавештења, са допунском таблом која је саставни део саобраћајног знака и која ближе одређује значење саобраћајног знака, или без ње, светлосни саобраћајни знакови, ознаке на коловозу, тротоару и сл. и светлосне и друге ознаке на путу.

Учесници у саобраћају дужни су да се придржавају ограничења, забрана и обавеза изражених помоћу постављених саобраћајних знакова.

Члан 130.

Саобраћајни знакови постављају се и одржавају тако да учесници у саобраћају могу на време и лако да их уоче и дању и ноћу и да благовремено поступе у складу са њиховим значењем.

Саобраћајни знакови морају да се уклоне, допуне или замене ако њихово значење не одговара измењеним условима саобраћаја на путу или захтевима безбедности.

Члан 131.

На саобраћајни знак и на стуб на који је знак постављен забрањено је да се ставља било шта што није у вези са значењем самог саобраћајног знака.

Забрањено је неовлашћено уклањање и оштећивање саобраћајних знакова и опреме пута или измена значења саобраћајних знакова.

Члан 132.

На јавном путу не смеју да се постављају табле, знакови, светла, стубови или други слични предмети којима се заклања или умањује видљивост постављених саобраћајних знакова или који својим обликом, бојом, изгледом или местом постављања подражавају или личе на неки саобраћајни знак, или заслепљују учеснике у саобраћају или одвраћају њихову пажњу у мери која може бити опасна за безбедност саобраћаја.

2. Знакови опасности, знакови изричитих наредби и знакови обавештења

Члан 133.

Знакови опасности служе да се учесници у саобраћају на путу упозоре на опасност која прети на одређеном месту, односно делу пута и да се обавесте о природи те опасности.

Знакови изричитих наредби стављају до знања учесницима у саобраћају на путу –забране, ограничења и обавезе којих се морају придржавати.

Знакови обавештења пружају учесницима у саобраћају потребна обавештења о путу којим се крећу и друга обавештења која им могу бити корисна.

Члан 134.

Знакови опасности и знакови изричитих наредби на ауто-путу, путу резервисаном за саобраћај моторних возила, магистралном путу и регионалном путу морају бити превучени рефлектујућим материјама или осветљени сопственим извором светлости.

Знакови опасности и знакови изричитих наредби који се постављају или замењују на локалним путевима морају испуњавати услове из става 1. овог члана.

3. Светлосни саобраћајни знакови и светлосне ознаке

Члан 135.

За регулисање саобраћаја употребљавају се уређаји којима се дају светлосни саобраћајни знакови тробојним светлима црвене, жуте и зелене боје.

На уређајима за давање светлосних саобраћајних знакова тробојним светлима, светла се постављају по вертикалној оси, једно испод другог, и то: црвено горе, жуто у средини, а залено доле. Ако је уређај за

давање светлосних саобраћајних знакова постављен и изнад саобраћајне траке, светла могу бити постављена по хоризонталној оси, једно поред другог, и то: црвено лево, жуто у средини, а зелено десно. Та светла су у облику круга, а зелено светло може да буде и у облику једне стрелице или више стрелица смештених у кругу црне боје.

Члан 136.

На уређајима за давање светлосних саобраћајних знакова тробојним светлима:

1) црвено и зелено светло не смеју да буду упаљена истовремено;

2) жуто светло може да буде упаљено као самостално светло у временском размаку од престанка зеленог до појаве црвеног светла или истовремено са црвеним светлом –пре појаве зеленог светла.

Члан 137.

Уређају за давање светлосних саобраћајних знакова тробојним светлима може да се дода допунски светлосни знак у облику зелене светлеће стрелице или више таквих знакова.

Допунски светлосни знакови из става 1. овог члана смештају се са одговарајуће стране светлосног саобраћајног знака, и то на висини на којој се налази зелено светло.

Члан 138.

На уређајима за давање светлосних саобраћајних знакова којима се на коловозу са више од две саобраћајне траке обележене уздужним линијама саобраћај регулише за сваку саобраћајну траку посебно и који се налази изнад саобраћајне траке – црвено светло значи забрану саобраћаја дуж саобраћајне траке изнад које је постављено, а зелено светло – слободан пролаз односно саобраћајном траком.

Црвено светло из става 1. овог члана има облик укрштених линија, а зелено светло – облик стрелице са врхом окренутим надоле.

Члан 139.

За регулисање саобраћаја пешака могу да се употребљавају и посебни уређаји за давање светлосних саобраћајних знакова двобојним светлима црвене и зелене боје и уређаји за давање звучних сигнала. Та светла морају да буду постављена по вертикалној оси, једно испред другог, и то: црвено светло горе, а зелено светло доле.

Светла из става 1. овог члана састоје се од светлеће површине црвене или зелене боје на којој се налази тамна силуета пешака или од тамне површине на којој се налази светлећа силуета пешака црвене или зелене боје. Та светла не смеју да буду упаљена истовремено.

Члан 140.

Ако се ивице коловоза на јавном путу обележавају светлосним саобраћајним ознакама, оне се обележавају светлима, рефлексним стаклима или рефлектујућим материјама, и то десна страна коловоза ознакама црвене боје, а лева страна – ознакама беле боје.

Ивице коловоза на делу пута кроз тунел морају бити обележене ознакама из става 1. овог члана.

Ако врхови пешачких острва, острва за усмеравање саобраћаја и други објекти на коловозу нису ноћу довољно осветљени, морају се обележити светлима, рефлексним стаклима или рефлектујућим материјама жуте боје.

4. Ознаке на коловозу

Члан 141.

Ознаке на коловозу служе за регулисање саобраћаја на путевима и за обавештавање и вођење учесника у саобраћају.

Ознаке на коловозу могу се поставити саме или уз друге саобраћајне знакове ако је потребно да се значење тих знакова јаче истакне, односно потпуније одреди или објасни.

Ознаке на коловозу чине линије, стрелице, натписи и друге ознаке.

Ознаке на коловозу могу имати и рефлектујућа својства.

Члан 142.

Ознаке на коловозу постављају се на путевима са савременим коловозом.

На јавном путу ван насеља, са савременим коловозом за саобраћај у оба смера на коме постоје само две саобраћајне траке, те траке морају да буду одвојене одговарајућом уздужном линијом на коловозу, а на магистралном путу –обележене и ивичним линијама.

5. Обележавање прелаза пута преко железничке пруге

Члан 143.

На делу пута испред прелаза пута преко железничке пруге у истом нивоу морају да буду постављени одговарајући саобраћајни знакови.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, знакови из тог става не морају да буду постављени на месту укрштања пешачких стаза са железничком пругом у истом нивоу.

Члан 144.

На прелазима пута преко железничке пруге у истом нивоу, поред саобраћајних знакова из члана 143. овог закона, постављају се и браници и полубраници, односно уређаји за давање знакова којима се најављује приближавање воза ако то захтева густина саобраћаја или други услови на прелазу пута преко железничке пруге у истом нивоу.

Услови у којима уређаји из става 1. овог члана морају бити постављени утврђују се законом или прописом донесеним на основу закона.

Члан 145.

Светлосни знакови којима се најављује приближавање воза на прелазу пута преко железничке пруге у истом нивоу дају се наизменичним паљењем два црвена трепћућа светла која су у облику круга.

Члан 146.

На прелазу пута преко железничке пруге у истом нивоу на коме постоји уређај за давање светлосних знакова којима се најављује приближавање воза, односно спуштање браника или полубраника, томе уређају може да се дода и уређај за давање звучних знакова.

На прелазима земљаног пута са слабим саобраћајем и пешачке стазе преко железничке пруге у истом нивоу, обезбеђење учесника у саобраћају може да се врши само уређајем за давање звучних знакова.

Члан 147.

На прелазима пута преко железничке пруге у истом нивоу браници или полубраници морају бити наизменично обојени црвеном и жутом бојом.

Браници и полубраници, као и саобраћајни знакови постављени на делу пута испред прелаза пута преко железничке пруге у истом нивоу морају бити снабдевени рефлексним стаклима или превучени рефлектујућим материјама одговарајуће боје.

Браници и полубраници морају бити опремљени трепћућим црвеним светлом.

Члан 148.

На прелазу пута преко железничке пруге у истом нивоу на коме се приликом наилаaska воза браници или полубраници аутоматски спуштају, као и на прелазу пута преко железничке пруге у истом нивоу на коме се браницима или полубраницима рукује ручно, и то са места са кога се они не виде, мора се поставити уређај за давање светлосних знакова или уређај за давање звучних знакова којима се учесници у саобраћају обавештавају о спуштању браника или полубраника.

6. Обележавање радова и препрека на путу

Члан 149.

Део пута на коме су настале препреке које се не могу одмах отклонити или на коме се изводе радови мора да се на видан начин обележи и да се на њему обезбеде учесници у саобраћају.

Обележавање дела пута из става 1. овог члана врши се постављањем одговарајућих саобраћајних знакова, а обезбеђење учесника у саобраћају –постављањем браника.

Браници морају бити обојени наизменично црвеном и белом бојом, снабдевени рефлексним стаклима или превучени рефлектујућим материјама одговарајуће боје, а ноћу, као и дању у случају смањене видљивости, на њима морају бити постављена и трепћућа светла наранџасте боје.

7. Знаци које дају овлашћена лица

Члан 150.

Учесници у саобраћају морају да поступају по захтевима израженим помоћу знакова или по наредбама милиционара или других лица која, на основу овлашћења из закона, врше контролу и регулисање саобраћаја на путевима (у даљем тексту:овлашћено лице).

Овлашћено лице дужно је да се при давању знакова постави на пут тако да га учесници у саобраћају, којима су знаци намењени, могу лако и са довољне удаљености уочити.

Знаци из става 1. овог члана могу да се дају и из возила.

Члан 151.

Знаци које учесницима у саобраћају даје овлашћено лице јесу знаци који се дају рукама и положајем тела, звучни знаци и светлосни знаци.

Знаци из става 1. овог члана морају да се дају тако да њихово значење за учеснике у саобраћају буде јасно и недвосмислено.

V. ДУЖНОСТИ У СЛУЧАЈУ САОБРАЋАЈНЕ НЕЗГОДЕ

Члан 152.

Лице које се затекне или наиђе на место саобраћајне незгоде у којој има повређених лица дужно је да укаже помоћ лицима повређеним у саобраћајној незгоди.

Члан 153.

Учесник у саобраћајној незгоди у којој је неко изгубио живот или је био повређен или је настала већа материјална штета дужан је:

1)да остане на месту саобраћајне незгоде, с тим што се може привремено удаљити само ради пружања помоћи лицима повређеним у саобраћајној незгоди или ако му је самом потребна лекарска помоћ;

2)да предузме све што је у његовој моћи да се отклоне нове опасности које могу да настану на месту саобраћајне незгоде и да се омогући нормално одвијање саобраћаја и да настоји да се не мења стање на месту незгоде и да се сачувају постојећи трагови, под условом да предузимање тих мера не угрожава безбедност саобраћаја;

3)да о саобраћајној незгоди обавести најближи надлежни орган и да се врати на место саобраћајне незгоде и сачека долазак службеног лица које врши увиђај.

Надлежни орган који је обавештен о саобраћајној незгоди у којој је неко лице било повређено дужан је да о томе одмах обавести најближе здравствено **предузеће***.

Члан 154.

Возач који се затекне или наиђе на место саобраћајне незгоде дужан је да на захтев овлашћеног лица превезе лице повређено у саобраћајној незгоди до најближег здравственог **предузећа***.

Возач је дужан да поступи по одредби става 1. овог члана и пре доласка овлашћеног лица, осим ако се незгода догодила на месту на коме се може очекивати брзи долазак возила хитне помоћи или ако возач закључи да се нестручним и неодговарајућим начином превоза стање повређеног лица може погоршати.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

Члан 155.

Ако је здравствено **предузеће*** обавештено о саобраћајној незгоди или је примило на лечење лице повређено у саобраћајној незгоди, дужно је да о томе одмах обавести надлежн орган унутрашњих послова.

Ако лице повређено у саобраћајној незгоди умре од задобијених повреда или ако постоји оправдана сумња да је код возача услед повреде дошло до смањења психичке или физичке способности за управљање возилом на моторни погон или трамвајем, здравствено **предузеће*** дужно је да о томе одмах обавести надлежни орган унутрашњих послова.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

Члан 156.

Овлашћена лица дужна су да изађу на место саобраћајне незгоде у којој има погинулих или повређених лица или је настала већа материјална штета и да сачине записник о увиђају.

Ако на месту саобраћајне незгоде из става 1. овог члана није присутан власник, односно корисник другог возила које је учествовало у саобраћајној незгоди, присутни возач, учесник у саобраћајној незгоди, дужан је да одсутном власнику, односно кориснику другог возила достави своје име и презиме и адресу стана.

Ако возач у саобраћајној незгоди у којој је настала само мања материјална штета на другом возилу, због одсутности возача другог возила, није у могућности да да личне податке и податке о осигурању возила, дужан је да о тој незгоди обавести надлежни орган унутрашњих послова и да том органу да своје личне податке и податке о оштећеном возилу.

После саобраћајне незгоде у којој је проузрокована само мања материјална штета, возачи су дужни да одмах уклоне возила са коловоза и да размене личне податке и попуне и потпишу Европски извештај о саобраћајној незгоди.

Надлежни орган унутрашњих послова дужан је да изађе на место саобраћајне незгоде у којој је настала мања материјална штета ако то захтева један од учесника саобраћајне незгоде.

Брисан је ранији став 6. (види члан 3. Закона – 11/1991-182)

Члан 157.

Лице које је учествовало у саобраћајној незгоди у којој има погинулих или повређених лица или је настала већа материјална штета не сме узимати алкохолна пића, опојне дроге и лекове на којима је означено да се не смеју употребљавати пре и за време вожње, док се не изврши увиђај.

Овлашћено лице које врши увиђај саобраћајне незгоде у којој има повређених лица или је настала само већа материјална штета подвргнуће непосредне учеснике незгоде испитивању помоћу одговарајућих средстава и апарата или ће их упутити на стручни преглед ради проверавања да ли имају алкохола у организму. Ако се тим испитивањем утврди да непосредни учесници саобраћајне незгоде имају алкохола у организму, овлашћено лице које врши увиђај одредиће да им се узме крв или крв и урин ради анализе.

Ако у саобраћајној незгоди има погинулих лица, овлашћено лице које врши увиђај одредиће да се непосредним учесницима незгоде узму крв и урин ради утврђивања да ли су под утицајем алкохола.

Услучајевима из ст. 2. и 3. овог члана лекар може одлучити да се крв или крв и урин не узимају ако би због тога наступиле штетне последице по здравље учесника у саобраћајној незгоди.

Члан 158.

Овлашћено лице које врши увиђај дужно је да организује попис имовине која на месту догађаја остаје иза лица које је у саобраћајној незгоди погинуло или теже повређено, да обавести организацију која уклања возила и ствари са пута или заинтересовано лице и пружи помоћ ради заштите имовине ако на месту догађаја нема лица које ту имовину може преузети.

Члан 159.

Возач који је возилом учествовао у саобраћајној незгоди у којој има погинулих или повређених лица, као и друго лице које је непосредно учествовало у таквој незгоди имају право да траже личне податке и адресу од лица која су била присутна кад се незгода догодила.

Члан 160.

Ако је возило због саобраћајне незгоде или неисправности онеспособљено за даље кретање на путу, возач или власник, односно корисник возила дужан је да возило, терет, ствари или други материјал расут по путу одмах уклони са коловоза.

Ако возач или власник, односно корисник возила није у стању да поступи према ставу 1. овог члана, овлашћено лице које се затекне на месту незгоде или неисправности возила затражиће од организације за одржавање путева или друге овлашћене организације да на сигурно место уклони возило, терет, ствари или други расути материјал са коловоза.

Организација за одржавање путева или друга овлашћена организација дужна је да на захтев овлашћеног лица хитно предузме све потребне мере за уклањање и чување возила са теретом, ствари или другог расутог материјала са коловоза и да осигура проходност пута.

Ако организација за одржавање путева или друга овлашћена организација не поступи по одредби става 3. овог члана, а због онеспособљености возила или препрека на коловозу створених од терета, ствари или другог материјала буде онемогућено кретање другим учесницима у саобраћају, надлежни орган унутрашњих послова предузеће друге одговарајуће мере да се омогући нормално одвијање саобраћаја.

VI. ВОЗАЧИ

1. Услови за управљање возилима

Члан 161.

Моторним возилом у саобраћају на путу може самостално да управља само лице које има важећу возачку дозволу, страну возачку дозволу или међународну возачку дозволу.

Возач је дужан да за време управљања моторним возилом користи помагала која су уписана у возачку дозволу.

Члан 162.

Возач који управља возилом у саобраћају на путу мора да буде телесно и душевно способан да управља возилом и да за то има потребно знање и вештину.

Члан 163.

Возач који је у толикој мери уморан или болестан или је у таквом психичком стању да је неспособан за сигурно управљање возилом, као и возач под дејством опојних дрога или лекова на којима је означено да се не смеју употребљавати пре и за време вожње не сме да управља возилом у саобраћају на путу.

Члан 164.

Возач не сме да управља возилом у саобраћају на путу ни да почне да управља возилом ако је под дејством алкохола.

Сматраће се да је под дејством алкохола лице за које се анализом крви или крви и урина или другом методом мерења количине алкохола у организму утврди да садржина алкохола у крви износи више од 0,5 g/kg или ако је присуство алкохола у организму утврђено одговарајућим средствима или апаратима (алкометром и др.) за мерење алкохолисаности, што одговара количинама већим од 0,5 g/kg, или код кога се, без обзира на садржину алкохола у крви, стручним прегледом утврди да показује знаке алкохолне поремећености.

Не сме да узима алкохолна пића нити да отпочне управљање возилом ако у организму има алкохола или ако показује знаке алкохолне поремећености:

- 1) возач моторног возила категорије С и D – док управља возилом те категорије;
- 2) возач возила којим се врши јавни превоз – док тим возилом врши јавни превоз;
- 3) возач возила коме је управљање возилом основно занимање – док управља возилом вршећи послове тог занимања;
- 4) возач инструктор – док оспособљава кандидата за возача у практичном управљању возилом.

2. Оспособљавање возача моторних возила

Члан 165.

Возачки испит за возача моторног возила може полагати кандидат који се припремио за полагање возачког испита код **правног или физичког лица које је за то овлашћено у складу са законом*** и ако испуњава и друге услове за стицање права на управљање моторним возилом.

Кандидат за возача моторног возила полаже возачки испит код надлежног органа, односно овлашћене организације.

О успешно завршеној обуци кандидат за возача моторних возила издаје се потврда.

О положеном возачком испиту издаје се уверење.

*Службени лист СФРЈ, број 11/1991

Члан 166.

Кандидат за возача који се припрема за полагање возачког испита може, ради оспособљавања, и пре положеног возачког испита да управља на путу моторним возилом оне категорије за коју припрема испит ако возилом управља под надзором возача инструктора.

За време управљања моторним возилом, кандидат за возача мора да има код себе уверење да је телесно и душевно способан за управљање моторним возилом и дужан је да га покаже на захтев овлашћеног лица.

Члан 167.

Својство возача инструктора стиче се положеним испитом за инструктора или завршеном одговарајућом школом.

Возач инструктор може да буде лице које је савладало одговарајући план и програм образовања и васпитања и положило завршни испит или лице које је стекло средње образовање и положило испит за возача инструктора.

Члан 168.

Моторно возило на коме се на путу кандидат за возача оспособљава у практичном управљању возилом мора да буде означено посебним таблицама.

Таблице из става 1. овог члана имају облик квадрата, плаве су боје и на њима је белом бојом написано слово L.

Члан 169.

Програм оспособљавања кандидата за возача моторних возила обухвата нарочито:

1) правила саобраћаја на путевима, саобраћајне знакове и њихово значење, знаке које дају овлашћена лица и опасности које настају због непрописног предузимања радњи у саобраћају (погрешна процена брзине, непрописно претицање, неуступање права првенства пролаза и сл.);

2) извођење моторним возилом радњи значајних за успешно и безбедно управљање возилом у складу са правилима саобраћаја и условима на путу и у саобраћају;

3) основе функционисања уређаја на моторном возилу значајних за безбедност саобраћаја на путу (уређаји за заустављање, уређаји за управљање, уређаји за давање светлосних знакова и за осветљавање пута и возила, као и пнеуматици и сигурносни појасеви);

4) утицај недовољног знања и вештине за управљање возилом, алкохола, опојних дрога и лекова на којима је означено да се не смеју употребљавати пре и за време вожње, умора, болести и других неповољних психофизичких стања, природних чинилаца (снег, магла и др. климатски услови) и стања возила и пута на безбедност саобраћаја;

5) садржаје који доприносе развијању хуманих односа и односа узајамног поштовања и разумевања међу свим учесницима у саобраћају, на начелима друштвене самозаштите и солидарности, као и поступање у случају саобраћајне незгоде (дужности у случају незгоде, радње којима се спречава наступање смрти услед повреда, начин превоза повређених лица).

На возачком испиту утврђује се да ли кандидат за возача моторног возила познаје материју предвиђену програмом из става 1. овог члана.

Члан 170.

Брисан је (види члан 5. Закона – 11/1991-182)

3. Стицање права на управљање моторним возилом

Члан 171.

Право на управљање моторним возилом може да стекне лице које испуњава следеће услове:

- 1) да је душевно и телесно способно да управља моторним возилом;
- 2) да је навршило 18 година;
- 3) да је положило возачки испит за управљање моторним возилима одређене категорије;
- 4) да му одлуком надлежног органа није забрањено управљање моторним возилом.

Изузетно од одредбе тачке 2. став 1. овог члана, право на управљање аутобусима и тролејбусима може да стекне лице које је навршило 21 годину, а право на управљање мотоциклима са мотором чија запремина не прелази 125 cm³ –лице које је навршило 16 година.

Право на управљање моторним возилима категорије D може да стекне возач који има право да управља моторним возилом категорије C:

- 1) ако је управљао моторним возилима категорије C најмање две године;
- 2) ако је управљао моторним возилима категорије B и C укупно најмање три године.

Савезни секретар за народну одбрану, у споразуму са функционером који руководи савезним органом управе надлежним за унутрашње послове и функционером који руководи савезним органом управе надлежним за послове саобраћаја и веза, може прописати посебне услове у погледу старосних граница за возаче моторних возила категорије C у скупном превозу људи и услове за управљање и начин превоза на одређеним категоријама моторних возила и возила на моторни погон оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Члан 172.

Возачка дозвола издаје се за управљање моторним и прикључним возилима која се разврставају у категорије: A, B, C, D и E.

У категорију А спадају мотоцикли.

У категорију В спадају моторна возила, осим возила категорије А, чија највећа дозвољена маса није већа од 3.500 kg и која немају више од осам седишта не рачунајући седиште за возача.

У категорију С спадају моторна возила за превоз терета чија је највећа дозвољена маса већа од 3.500 kg.

У категорију D спадају моторна возила за превоз лица која, осим седишта за возача, имају више од осам седишта.

У категорију Е спадају скупови возила чија вучна возила спадају у категорију В, С или D, а прикључна возила су масе веће од 750 kg.

Возачи моторних возила категорије В, С или D имају право да управљају моторним возилима тих категорија и кад су им придодате лаке приколице, а возачи моторних возила категорије В –и возилима те категорије кад им је придодато прикључно возило чија маса није већа од масе вучног возила, ако највећа дозвољена маса тих возила или скупа возила није већа од 3.500 kg.

Возач коме је издата возачка дозвола за управљање моторним возилима категорије С и Е има право да управља моторним возилом категорије С и кад му је придодато прикључно возило чија је највећа дозвољена маса већа од 750 kg.

Возач коме је издата возачка дозвола за управљање моторним возилима категорије D и Е има право да управља моторним возилом категорије D и кад му је придодато прикључно возило чија је највећа дозвољена маса већа од 750 kg.

Возач коме је издата возачка дозвола за управљање моторним возилом категорије D има право да управља и моторним возилом категорије В и С, а возач коме је издата возачка дозвола за управљање моторним возилом категорије С има право да управља и моторним возилом категорије В.

Члан 173.

Возачка дозвола издаће се лицу, на његов захтев, ако испуњава услове из члана 171. овог закона.

Возачку дозволу издаје надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини на чијем подручју лице коме се издаје дозвола има пребивалиште.

Возачка дозвола издаје се лицу и продужава са роком важења од 10 година, а лицима старијим од 65 година живота – са роком важења од три године.

Рок важења возачке дозволе од десет година рачуна се од дана њеног издавања, односно продужења њеног важења.

Лицима која у време издавања возачке дозволе имају више од 55 година живота возачка дозвола издаје се са роком важења до навршене 65. године живота, с тим да тај рок не може бити краћи од три године.

Изузетно од одредбе става 3. овог члана, возачка дозвола се може издати или се њено важење може ограничити и на рокове краће од рокова утврђених у том ставу на основу налаза и мишљења здравственог **предузећа*** у уверењу о здравственој способности лица.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

Члан 174.

У возачку дозволу уписују се све категорије возила којима возач има право да управља према одредбама члана 172. овог закона.

Возач има право да управља само моторним возилом оне или оних категорија које су уписане у возачкој дозволи.

Члан 175.

Возачка дозвола за коју је издат дупликат не сме се користити у саобраћају.

Члан 176.

Возачка дозвола издаје се на обрасцу чији су облик, боја, садржина, врста и квалитет материјала једнообразни за целу територију Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Ако су подаци који се уносе у возачку дозволу исписани ћирилицом, они се за коришћење возачке дозволе у иностранству морају исписати и латиницом.

О издатим возачким дозволама води се евиденција.

Члан 177.

Возачки испит у Југословенској народној армији може полагати војно лице које је у Југословенској народној армији оспособљавано за управљање моторним возилом.

Војном лицу које положи возачки испит у Југословенској народној армији возачку дозволу издаје орган надлежан за издавање возачких дозвола по месту полагања испита.

Програм оспособљавања кандидата за возаче из става 1. овог члана обухвата, најмање, садржај из члана 169. овог закона.

Члан 178.

Странац који привремено борави у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији и држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије који борави или пребива у иностранству па привремено дође у Социјалистичку Федеративну Републику Југославију могу, на основу важеће стране возачке дозволе коју изда надлежни орган стране државе и под условом реципроцитета, да управљају моторним возилом на територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије за време свог привременог боравка у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији.

Члан 179.

Страна возачка дозвола за управљање моторним возилима категорије D неће се признати лицима која немају 21 годину, а страна возачка дозвола за управљање моторним возилима категорије B и C –лицима која немају 18 година.

Члан 180.

Странац коме је одобрено стално настањење у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији и држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије који се из иностранства врати, односно дође у Социјалистичку Федеративну Републику Југославију да у њој стално остане, као и особље дипломатских и конзуларних представништава и мисија страних држава и представништава међународних организација у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији, страних трговинских, саобраћајних, културних и других представништава и страних дописништава могу да управљају моторним возилима на основу важеће стране возачке дозволе за време од шест месеци од дана уласка у Социјалистичку Федеративну Републику Југославију.

Лицима из става 1. овог члана важећа страна возачка дозвола замениће се, под условима из члана 171. став 1. тач. 1, 2. и 4. и ст. 2. и 3. овог закона, на њихов захтев, без полагања возачког испита, југословенском возачком дозволом за управљање оном категоријом моторних возила у коју спадају моторна возила за чије су управљање овлашћена страном возачком дозволом. Изузетно и под условима реципроцитета, од особља дипломатских и конзуларних представништава и мисија страних држава и представништава међународних организација у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији приликом замене стране возачке дозволе неће се захтевати докази о испуњавању услова из члана 171. став 1. тачка 1. овог закона.

Држављанину Социјалистичке Федеративне Републике Југославије замениће се страна возачка дозвола југословенском возачком дозволом и ако је у земљи у којој му је издата страна возачка дозвола боравио дуже од шест месеци.

Страна возачка дозвола из чијег се текста не може закључити за коју је категорију, односно врсту моторних возила издата или да ли јој је истекао рок важења може се заменити у смислу става 2. овог члана само ако подносилац захтева приложи исправу из које се види којим моторним возилима може да управља, односно да јој није истекао рок важења.

Члан 181.

Одредбе чл. 178. и 179. и члана 180. став 1. овог закона о управљању моторним возилима на основу стране возачке дозволе сходно се примењују и на управљање моторним возилима на основу важеће

међународне возачке дозволе.

Међународна возачка дозвола признаће се само ако су је издали надлежни органи или организације стране државе. Та дозвола не може да се замени југословенском возачком дозволом.

Члан 182.

Возачу коме је издата југословенска возачка дозвола за управљање моторним возилом може се, на његов захтев, издати и међународна возачка дозвола.

Међународне возачке дозволе издају организације Ауто-мото савеза Југославије. Те организације су дужне да воде регистар издатих међународних возачких дозвола.

Међународна возачка дозвола не може се издати возачу коме је изречена мера безбедности или заштитна мера забране управљања моторним возилом док та забрана траје.

Међународна возачка дозвола издата у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији не може да се користи за управљање моторним возилима на територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Надзор над издавањем међународних возачких дозвола и вођењем регистра врши надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини.

Члан 183.

Кад управља моторним возилом, возач мора код себе да има одговарајућу важећу возачку дозволу и дужан је да је покаже на захтев овлашћеног лица.

Власник, односно носилац права располагања возилом не сме дати возило на управљање лицу из чл. 163. и 164. овог закона, као ни лицу које нема право да управља моторним возилом, односно лицу које нема право да управља категоријом моторних возила у коју спада то возило.

Власник, односно носилац права располагања возилом дужан је да, на захтев овлашћеног службеног лица, да податке о идентитету лица коме је дао возило на управљање.

4. Здравствени прегледи возача

Члан 184.

Кандидати за возаче моторних возила дужни су да се пре почетка практичног дела обуке подвргну здравственом прегледу.

Возачи моторних возила дужни су да се подвргавају и контролним здравственим прегледима.

Члан 185.

На здравственим прегледима утврђује се да ли кандидат за возача или возач има потребну телесну и душевну способност за управљање моторним возилима.

Здравствене прегледе кандидата за возача и возача врше здравствена **предузећа*** која су оспособљена и опремљена тако да могу успешно да изврше те прегледе.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

Члан 186.

На контролни здравствени преглед упућује се возач моторног возила за кога се основано посумња да из здравствених разлога више није способан да сигурно управља моторним возилима оних категорија за које му је издата возачка дозвола.

Захтев за упућивање на контролни здравствени преглед може да поднесе сваки орган надлежан за контролу саобраћаја на путу, јавно тужилаштво, суд, судија за прекршаје, као и **предузеће*** и друга организација или орган у коме је возач запослен у својству возача. Упућивање на контролни здравствени преглед врши орган код кога се возач води у евиденцији.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

Члан 187.

Предузећа* и друге организације и органи, као и приватни ауто-превозници који запошљавају возаче не смеју да дозволе да њиховим моторним возилима управља возач који се није подвргао контролном здравственом прегледу на који је упућен.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

5. Трајање управљања моторним возилом

Члан 188.

Возач који управља аутобусом или теретним моторним возилом или скупом возила чија је највећа дозвољена маса већа од 3.500 kg не сме непрекидно да управља возилом дуже од пет часова.

Непрекидним управљањем возилом из става 1. овог члана сматра се време за које возач није имао прекид од најмање пола часа.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, непрекидно управљање возилом јавног градског превоза путника регулисаће се самоуправним општим актом.

Укупно трајање управљања моторним возилима из става 1. овог члана не сме да буде дуже од осам часова у току 24 часа.

Члан 189.

Возач који управља возилом из члана 188. став 1. овог закона мора, пре почетка свог радног дана, да има непрекидан одмор од најмање десет часова.

Ако се у управљању возилом из члана 188. став 1. овог закона смењују два возача и ако се у возилу налази уређен лежај који омогућава једном од њих да се одмара у лежећем положају, сваки возач мора да има непрекидан одмор од најмање осам часова у току сваких 30 часова путовања.

Непрекидан одмор возач мора да користи ван возила.

Изузетно од одредбе става 3. овог члана, ако се у возилу налази уређен лежај који омогућава возачу да се одмара у лежећем положају, возач може да користи одмор на таквом лежају под условом да се за то време возило не креће.

Укупно трајање управљања возилом, одмори возача и начин рада удвојених посада на возилима, у обиму који утиче на безбедно управљање моторним возилом, као и образац индивидуалне контролне књижице и упутство за њено попуњавање утврђују се прописом донесеним на основу овог закона.

Кад управља моторним возилом возач мора код себе да има индивидуалну контролну књижицу и да у њу уписује своје активности и дужан је да је покаже на захтев овлашћеног лица.

Изузетно од одредбе става 6. овог члана, индивидуалну контролну књижицу не мора да има возач ако је у возило уграђен уређај који обезбеђује уписивање времена вожње чланова посаде, временаведеног у обављању професионалне активности која не спада у управљање возилом, као и времена одмора, брзине возила и пређеног растојања.

Члан 190.

Возач који управља аутобусом, теретним моторним возилом или скупом возила чија је највећа дозвољена маса већа од 20 тона, кад у току 24 часа прелази више од 500 km, мора бити замењен другим возачем на доцније после осам часова управљања у смислу одредаба члана 188. овог закона, односно после пређених 500 km пута.

Члан 191.

Одредбе овог закона о трајању управљања моторним возилом и одморима возача примењују се и на возаче моторних возила регистрованих у иностранству, кад тим возилима управљају на територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, ако међународним уговором није друкчије одређено.

VII. ВОЗИЛА

1. Опште одредбе

Члан 192.

Возила у саобраћају на путу морају да испуњавају прописане услове у погледу димензија, укупне масе и осовинског оптерећења, као и да имају исправне прописане уређаје и опрему.

Возила која не испуњавају прописане услове у погледу димензија, укупне масе и осовинског оптерећења могу да учествују у саобраћају на јавном путу ако испуњавају посебне услове који омогућавају безбедан и несметан саобраћај, утврђене у одобрењу које је издао надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини на чијој територији учествују у саобраћају.

Члан 193.

Моторна и прикључна возила регистрована у иностранству могу да учествују у саобраћају на територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије ако имају исправне уређаје и опрему прописане важећом међународном Конвенцијом о саобраћају на путевима, а у погледу димензија, највеће дозвољене масе и осовинског оптерећења – ако испуњавају услове прописане за моторна и прикључна возила регистрована у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији.

Члан 194.

Моторна и прикључна возила која се појединачно производе или преправљају или су им оштећени склопови и уређаји битни за безбедно учешће у саобраћају морају се пре пуштања у саобраћај подвргнути испитивању у погледу безбедносно-техничких карактеристика.

Безбедносно-техничке карактеристике преправљеног моторног и прикључног возила не могу одступати од карактеристика возила, осим ако је такву преправку предвидео произвођач возила.

О извршеном испитивању и техничкој исправности моторних и прикључних возила из става 1. овог члана издаје се уверење.

Уверење из става 1. овог члана издаје организација коју овласти надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини и важи на територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

2. Регистрација моторних и прикључних возила

Члан 195.

Моторна и прикључна возила која учествују у саобраћају на путу морају бити регистрована.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, не морају бити регистровани:

1) лаке приколице;

2) моторна и прикључна возила која су преправљена или поправљена и којима се врши пробна возња ради испитивања и приказивања њихових својстава или која се крећу од седишта организације удруженог рада у којој су произведена до складишта, као и моторна и прикључна возила која се крећу од места у коме су преузета нерегистрована до места у коме ће бити регистрована – под условом да су означена посебним таблицама за привремено означавање таквих возила у саобраћају на путу (пробне таблице).

За возила из тачке 2. овог члана издаје се потврда о коришћењу пробних таблица. Кад управља возилом које је означено пробним таблицама, возач мора код себе да има важећу потврду и дужан је да је покаже на захтев овлашћеног лица.

О регистрованим возилима води се евиденција.

Члан 196.

Регистровати се могу само она моторна и прикључна возила за која се на обавезном техничком прегледу утврди да су исправна.

За регистровано возило издају се саобраћајна дозвола и регистарске таблице.

Саобраћајна дозвола издаје се са роком важења од једне године.

Власник, односно носилац права располагања возилом, ако не продужи регистрацију возила у року од 30 дана од дана истека важења саобраћајне дозволе, дужан је да врати регистарске таблице надлежном органу.

Власник, односно носилац права располагања возилом дужан је да у року од 15 дана одјави возило ако је отуђено, нестало, уништено или отписано или ако је власник променио стално пребивалиште, односно седиште. У истом року власник, односно носилац права располагања возилом дужан је да пријави промену било ког податка који је уписан у саобраћајној дозволи.

Члан 197.

Саобраћајна дозвола издаје се на обрасцу чији су облик, боја, садржина, врста и квалитет материјала једнообразни за целу територију Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Ако су подаци који се уносе у саобраћајну дозволу исписани ћирилицом, они се за коришћење саобраћајне дозволе у иностранству морају исписати и латиницом.

Члан 198.

За возила која се региструју у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији издаје се једна од следећих врста регистарских таблица:

- 1) регистарске таблице за моторна возила, осим за мотоцикле;
- 2) регистарске таблице за мотоцикле;
- 3) регистарске таблице за прикључна возила;
- 4) регистарске таблице за моторна и прикључна возила дипломатских и конзуларних представништава и мисија страних држава и представништава међународних организација у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији и њиховог особља, страних трговинских, саобраћајних, културних и других представништава, страних дописништава и сталних страних дописника, односно странаца – сталних службеника страних дописништава;
- 5) регистарске таблице за привремено регистрована моторна и прикључна возила;
- 6) регистарске таблице за моторна и прикључна возила оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије;
- 7) регистарске таблице за одређена моторна и прикључна возила органа унутрашњих послова;
- 8) регистарске таблице за моторна и прикључна возила која не испуњавају прописане услове у погледу димензија (дужина, ширина, висина), односно чија је највећа дозвољена маса већа од 40 тона, односно чија је сопствена маса већа од дозвољених осовинских оптерећења.

Све врсте регистарских таблица из става 1. овог члана једнообразне су на целој територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Возило регистровано у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији не може да напусти територију Социјалистичке Федеративне Републике Југославије ако не носи истакнуту међународну ознаку Југославије.

Члан 199.

Ознаке на регистарским таблицама састоје се од одређених слова и бројева.

Члан 200.

Моторна возила у саобраћају, осим мотоцикала, морају да имају по две регистарске таблице, а мотоцикли и прикључна возила – по једну регистарску таблицу.

Регистарске таблице на возилу морају бити постављене тако да се добро виде и да буду читљиве.

Лаке приколице које се не региструју морају у саобраћају на путу, на својој задњој страни, да имају регистарску таблицу са поновљеним регистарским бројем вучног возила.

Члан 201.

У саобраћају на путу сме да учествује моторно или прикључно возило само за време важења саобраћајне дозволе издате за то возило.

Кад управља моторним или моторним и прикључним возилом, возач мора да има код себе важеће саобраћајне дозволе издате за та возила и дужан је да их покаже на захтев овлашћеног лица.

Члан 202.

Возила оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије региструју се по пропису који доноси савезни секретар за народну одбрану.

Члан 203.

Моторна и прикључна возила дипломатских и конзуларних представништава и мисија страних држава и представништава међународних организација у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији и њиховог особља, страних трговинских, саобраћајних, културних и других представништава, страних дописништава и сталних страних дописника, односно странаца – сталних службеника страних дописништава и моторна и прикључна возила странаца којима је ради школовања, специјализације, научних истраживања, запошљавања или обављања професионалне делатности, пружања азила или признавања статуса избеглица издато одобрење за привремено боравак дужи од шест месеци или за стално настањење у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији, као и моторна и прикључна возила држављана Социјалистичке Федеративне Републике Југославије који се врате из иностранства, односно дођу у Југославију да у њој стално остану, могу да учествују у саобраћају у Југославији само ако су регистрована у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији.

Члан 204.

Моторна и прикључна возила регистрована у иностранству могу да учествују у саобраћају на територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије само ако имају важећу саобраћајну дозволу и регистарске таблице које је издао надлежни орган земље у којој је возило регистровано, као и међународну ознаку земље регистрације.

Страно прикључно возило које није регистровано мора на својој задњој страни да има регистарску таблицу са поновљеним регистарским бројем вучног возила.

Члан 205.

Привремено могу да се региструју моторна и прикључна возила увезена из иностранства или набављена у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији чији су власници странци који у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији привремено бораве на основу важеће путне исправе или држављани Социјалистичке Федеративне Републике Југославије који ради школовања, специјализације, научног истраживања, запошљавања или обављања професионалне делатности привремено бораве у иностранству, моторна и прикључна возила која се користе на основу уговора о пословној сарадњи или уговора о закупу закљученог између домаћег и страног превозника, као и моторна и прикључна возила ради учешћа на сајмовима и спортским такмичењима.

Возило које у Социјалистичку Федеративну Републику Југославију уђе са страним регистарским таблицама на којима ознаке и број нису у складу са одредбама међународних уговора које је ратификовала Социјалистичка Федеративна Република Југославија мора се привремено регистровати.

Привремена регистрација возила, односно продужење привремене регистрације возила врши се сваке године.*

Члан 206.

За привремено регистровано возило издаје се потврда о привременој регистрацији и регистарске таблице.

Кад управља привремено регистрованим возилом, возач код себе мора да има важећу потврду о привременој регистрацији возила и дужан је да је покаже на захтев овлашћеног лица.

3. Технички преглед моторних и прикључних возила

Члан 207.

Ради проверавања техничке исправности моторних и прикључних возила врше се технички прегледи тих возила.

Технички преглед моторних и прикључних возила врши се најмање једанпут годишње.

На техничком прегледу утврђује се да ли моторно или прикључно возило има прописане уређаје, а нарочито уређаје за управљање, уређаје за заустављање, пнеуматике, * уређаје за давање светлосних сигнала, осветљавање пута и возила и испуштање сагорелих гасова и да ли су ти уређаји у исправном стању, као и да ли оно испуњава и друге прописане услове за учествовање у саобраћају.

О извршеном техничком прегледу моторних и прикључних возила води се евиденција.

*Службени лист СФРЈ, број 63/1988

Члан 208.

Предузеће* и друга организација или орган који врши технички преглед моторних и прикључних возила мора бити оспособљено и опремљено тако да може успешно да изврши тај преглед.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

VIII. ПОСЕБНЕ МЕРЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Члан 209.

Овлашћено лице може возача или возача инструктора да подвргне испитивању помоћу одговарајућих средстава и апарата (алкометар и др.) или да га одведе на стручни преглед ради проверавања да ли има алкохола у организму, или да ли показује знаке алкохолне поремећености, односно да ли се налази под дејством опојних дрога или лекова на којима је означено да се не смеју употребљавати пре и за време вожње.

Возач или возач инструктор из става 1. овог члана дужан је да се подвргне испитивању, односно стручном прегледу на који је упућен.

Анализа крви или урина врши се код возача или возача инструктора који пориче да је под дејством алкохола, чије је присуство у организму утврђено одговарајућим средствима или апаратима, као и да се налази под дејством опојних дрога или лекова на којима је означено да се не смеју употребљавати пре и за време вожње ако због тога не би наступиле штетне последице по његово здравље.

Ако је испитивањем спроведеним према одредбама овог члана утврђено да је возач или возач инструктор под дејством алкохола, опојних дрога или лекова на којима је означено да се не смеју употребљавати пре и за време вожње, трошкове испитивања сноси возач, односно возач инструктор.

Члан 210.

Ако је возачу или возачу инструктору изречена мера безбедности или заштитна мера забране управљања моторним возилом, та забрана се уписује у његову возачку дозволу, као и у међународну

возачку дозволу ако је има.

Члан 211.

Ако здравствено **предузеће*** приликом прегледа возача или возача инструктора утврди да је постао телесно или душевно неспособан за управљање моторним возилима, дужно је да о свом налазу и мишљењу одмах обавести надлежни орган унутрашњих послова, који ће на основу тога возачу или возачу инструктору одузети возачку дозволу за време док та неспособност траје.

Возачу или возачу инструктору који има право да управља моторним возилима више категорија, а то право му за поједине категорије буде ограничено из разлога предвиђених у ставу 1. овог члана, издаће се нова возачка дозвола у коју ће се уписати оне категорије моторних возила којима има право да управља.

Возачу или возачу инструктору који се не подвргне контролном здравственом прегледу на који је упућен, возачка дозвола ће се одузети док се не подвргне том прегледу.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1989

Члан 212.

Овлашћено лице ће на лицу места привремено одузети возачку дозволу и искључити из саобраћаја возача кога затекне да управља возилом или да покушава да управља возилом ако је очигледно да је возач у таквом психофизичком стању (умор, болест, дејство опојних дрога или лекова на којима је означено да се не смеју употребљавати пре и за време вожње) да није способан да безбедно управља возилом.

Овлашћено лице поступиће на начин из става 1. овог члана према возачу из члана 164. став 3. овог закона за кога утврди да у организму има алкохола или да показује знаке алкохолне поремећености, као и према возачу за кога утврди да је под дејством алкохола у смислу члана 164. став 2. овог закона.

Овлашћено лице искључиће из саобраћаја и возача кога затекне да управља моторним возилом а нема возачку дозволу одређене категорије или да управља возилом у време кад је на снази мера безбедности или заштитна мера забране управљања моторним возилом.

Овлашћено лице поступиће на начин и из ст. 1. и 3. овог члана и према возачу инструктору кога затекне да оспособљава кандидата за возача под дејством алкохола у смислу члана 164. став 3. овог закона, или који показује знаке алкохолне поремећености, као и кад га затекне да оспособљава кандидата за возача а нема возачку дозволу одређене категорије или у време кад је на снази мера безбедности или заштитна мера забране управљања моторним возилом.

Овлашћено лице поступиће на начин из става 1. овог члана према возачу из члана 188. овог закона који непрекидно управља возилом дуже од пет часова, односно који у току 24 часа управља возилом дуже од осам часова, као и према возачу из члана 190. овог закона који возилом у току 24 часа пређе више од 500 km, односно који управља возилом дуже од осам часова.

Овлашћено лице поступиће на начин из става 1. овог члана према возачу или возачу инструктору из члана 209. став 2. овог закона који одбије да се подвргне испитивању, односно стручном прегледу на који је упућен.

Орган чији је радник одузео возачку дозволу према одредбама ст. 1, 2, 4, 5. и 6. овог члана дужан је да возачу врати дозволу чим престану разлози због којих је одузета, а најдоцније у року од 24 часа од часа одузимања.

Ако возач не преузме одузету возачку дозволу у року од три дана од дана одузимања, а возачка дозвола се не води у евиденцији код органа чији је радник ту дозволу одузео, возачка дозвола ће се доставити органу у чијој се евиденцији води.

Овлашћено лице које је одузело возачку дозволу по одредбама ст. 1, 2, 4, 5. и 6. овог члана дужно је да возачу о томе изда потврду, која садржи: име и презиме возача, број одузете возачке дозволе, дан и час њеног одузимања и начин њеног враћања.

Члан 213.

Возачу моторног возила који је правоснажном одлуком кажњен за два или више прекршаја из члана 224, осим тач. 4, 14, 18. и 20; члана 226, осим тач. 1, 22, 23, 24, 25, 30, 31, 33, 34, 35. и 36; члана 227, осим тач. 13, 14, 25, 27, 28. и 29. или из члана 228. став 2, члана 229. став 2. и члана 230. став 2. овог закона, које је извршио у року од две године, приликом изрицања казне за наредни прекршај изриче се и заштитна мера присуствовања предавањима и приказивању филмова о последицама које произлазе из непоштовања или непознавања саобраћајних прописа.

Ако возач моторног возила, коме је изречена заштитна мера из става 1. овог члана, у истом року поновно изврши два или више прекршаја из става 1. овог члана, приликом изрицања казне за наредни прекршај изриче му се и заштитна мера упућивања на проверу познавања саобраћајних прописа, саобраћајних знакова и вештине управљања моторним возилом.

Возачу моторног возила коме је изречена заштитна мера, а који се не одазове позиву ради примене заштитне мере обавезног присуствовања предавању, приказивању филмова са садржајем о последицама које произлазе из непоштовања или непознавања саобраћајних прописа, саобраћајних знакова и вештине управљања моторним возилом, или не покаже довољно знања на провери, привремено ће се одузети возачка дозвола и задржати све док се не подвргне примени тих мера, или не покаже довољно познавања саобраћајних прописа, саобраћајних знакова или вештине управљања моторним возилом, према програму полагања возачких испита.

Возача моторног возила коме је изречена заштитна мера упућивања на проверу познавања саобраћајних прописа, саобраћајних знакова и вештине управљања моторним возилом, орган у републици, односно аутономној покрајини који спроводи ту меру може упутити и на контролни здравствени преглед.

Заштитне мере из ст. 1. и 2. овог члана могу се изрећи заједно са заштитном мером забране управљања моторним возилом кад су за то испуњени услови.

О заштитним мерама из ст. 1. и 2. овог члана које су изречене возачу чије је занимање управљање моторним возилом, надлежни орган који спроводи меру обавештава и организацију, односно орган у коме је возач запослен, као и орган који је издао одобрење за вршење јавног превоза.

Члан 214.

Возачу моторног возила из **члана 213. овог закона*** који одбије да се подвргне провери или који приликом провере не покаже потребно познавање саобраћајних прописа, саобраћајних знакова и вештине управљања моторним возилом задржаће се возачка дозвола све док се не подвргне провери или на тој провери не покаже довољно знања за безбедно учешће у саобраћају.

Возач моторног возила из **члана 213. овог закона*** који на провери не покаже потребно знање може се, на свој захтев, подврћи поновној провери после истека 15 дана од дана провере.

Ако возач моторног возила из члана 213. овог закона и после три провере не покаже довољно знања, не може приступити поновној провери док не протекне шест месеци од дана последње провере.

Мере из члана 213. став 1. и члана 214. става 1. овог закона извршавају надлежни органи у републици, односно аутономној покрајини.

*Службени лист СФРЈ, број 11/1991

Члан 215.

Возач коме је забрана управљања моторним возилом уписана у возачку дозволу (члан 210), возач коме је возачка дозвола одузета на основу члана 211. ст. 1. и 3. овог закона, возач коме је возачка дозвола привремено одузета на лицу места на основу члана 212. овог закона, као и возач коме је возачка дозвола задржана на основу члана 214. ст. 1. и 3. овог закона, не сме у саобраћају на путу да управља моторним возилом за време трајања забране, односно за време за које му је возачка дозвола одузета или задржана.

Члан 216.

Ако овлашћено лице затекне возило које због техничке неисправности угрожава или омета друге учеснике у саобраћају, или на коме је терет неправилно смештен, односно недовољно обезбеђен, или којим се без дозволе превози терет чије димензије, односно маса прекорачују највеће дозвољене димензије, односно масу или осовинско оптерећење, или које се креће путем на коме је кретање те врсте возила забрањено, или се креће без зимске опреме на делу пута и у време кад је зимска опрема обавезна, наредиће возачу да одмах прекине кретање возилом и отклони неисправност или да возило одвезе до одређеног места где може отклонити неисправност, односно да возило настави кретање на путу на коме је кретање те врсте возила дозвољено, односно да употреби зимску опрему.

Ако возач не поступи по наређењу из става 1. овог члана, овлашћено лице искључиће возило из саобраћаја.

Члан 217.

Овлашћено лице искључиће из саобраћаја возило које није регистровано или које нема прописане регистарске таблице.

Овлашћено лице које је искључило возило из саобраћаја возачу ће, на лицу места, привремено одузети саобраћајну дозволу, а за прекршаје из става 1. овог члана – и регистарске таблице.

Орган чији је радник привремено одузео саобраћајну дозволу према одредбама овог члана дужан је да возачу врати ту дозволу чим престану разлози због којих је одузета, а најдоцније у року од 24 часа од часа одузимања, а регистарске таблице да достави органу код кога се возило води у евиденцији.

Овлашћено лице које је привремено одузело саобраћајну дозволу или регистарске таблице по одредбама овог члана дужно је да возачу о томе изда потврду, која садржи: назив и седиште органа чији је радник одузео саобраћајну дозволу и регистарске таблице, врсту и регистарски број возила, назив органа који је издао саобраћајну дозволу, име и презиме власника, односно назив носиоца права располагања возилом и његову адресу, име и презиме возача и његову адресу, разлог одузимања, датум, време, пут и место одузимања, начин и време враћања саобраћајне дозволе и печат и потпис овлашћеног лица.

Ако возач не преузме одузету саобраћајну дозволу у року од три дана од дана одузимања, а саобраћајна дозвола се не води у евиденцији код органа чији је радник ту дозволу одузео, саобраћајна дозвола доставиће се органу у чијој се евиденцији возило води.

Члан 218.

На технички преглед упутиће се моторно или прикључно возило које је искључено из саобраћаја због техничке неисправности уређаја за управљање или уређаја за заустављање, возило које је у саобраћајној незгоди толико оштећено да се оправдано може закључити да су на њему оштећени склопови и уређаји који су битни са становишта безбедности саобраћаја, као и ако се основано посумња да је на возилу неисправан уређај за спајање вучног и прикључног возила.

Члан 219.

Кад овлашћено лице приликом вршења увиђаја оправдано посумња да су на возилу које је учествовало у саобраћајној незгоди оштећени склопови и уређаји који су битни за безбедност саобраћаја, искључиће то возило из саобраћаја и привремено ће одузети регистарске таблице.

Возило из става 1. овог члана може се укључити у саобраћај после техничког прегледа на коме је утврђено да су отклоњена оштећења и недостаци због којих је возило искључено из саобраћаја.

Овлашћено лице које је искључило возило из става 1. овог члана дужно је да изда потврду која садржи податке из члана 217. став 4. овог закона.

Члан 220.

Ред вожње у линијском саобраћају на путу мора да одговара минималном времену вожње које је на тој линији потребно за безбедан саобраћај, с обзиром на дозвољене брзине, густину саобраћаја на путу и стање и техничко-саобраћајне карактеристике пута, укључујући и време доласка и одласка са аутобуских станица и стајалишта.

Орган надлежан за послове контроле линијског саобраћаја на путу може да обустави саобраћај на одређеној линији ако утврди да установљеним редом вожње нису испуњени услови из става 1. овог члана.

Брисани су ранији ст. 3. и 4. (види члан 8. Закона – 11/1991-182)

IX. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 221.

Новчаном казном у износу **од 300.000 до 3.000.000 динара****** казниће се за привредни преступ **предузеће,*** самоуправна интересна заједница или друго правно лице:

1) ако производи, одржава, поправља или преправља возила или ставља у промет возила, уређаје или резервне делове за возила противно одредбама члана 6. овог закона;

2) ако не организује или трајно не врши контролу над испуњавањем прописаних услова рада возача или возача инструктора, или над испуњавањем услова предвиђених за обучавање кандидата за возача возила на моторни погон или возача који полажу возачки испит, над техничком исправношћу возила или над

испуњавањем услова предвиђених другим прописима од којих зависи безбедност саобраћаја на путевима (члан 8. став 3);

3) ако не обезбеди возачу који управља аутобусом, теретним моторним возилом или скупом возила чија је највећа дозвољена маса већа од 3.500 kg непрекидан десеточасовни одмор пре почетка његовог радног дана (члан 189. став 1);

4) ако не обезбеди да се возач који управља аутобусом, теретним моторним возилом или скупом возила чија је највећа дозвољена маса већа од 20 тона, кад у току 24 часа прелази више од 500 km, замени другим возачем најдоцније после осам часова управљања возилом, односно после пређених 500 km пута (члан 190);

5) ако ред вожње у линијском саобраћају на путу не одговара условима утврђеним у члану 220. став 1. овог закона;

6) ако врши саобраћај на линији на којој је саобраћај обустављен по одредби члана 220. став 2. овог закона.

Одговорно лице у **предузећу**,* самоуправној интересној заједници или другом правном лицу казниће се за привредни преступ из става 1. овог члана новчаном казном **од 20.000 до 200.000 динара.******

*Службени лист СФРЈ, број 29/1990

** Службени лист СРЈ, број 28/1996

***Службени лист СРЈ, број 3/2002

****Службени гласник РС, број 101/2005

Члан 222.

Новчаном казном **од 100.000 до 1.000.000 динара****** казниће се за прекршај **предузеће**,** самоуправна интересна заједница или друго правно лице:

*Службени лист СРЈ, број 28/1996

**Службени лист СФРЈ, број 29/1990

***Службени лист СРЈ, број 3/2002

****Службени гласник РС, број 101/2005

1) ако не организује или трајно не врши контролу над стањем и одржавањем јавних путева или објеката на њима, над постављањем саобраћајних знакова, или посебних уређаја за одговарајуће осветљавање и означавање обележених пешачких прелаза, као и над обезбеђивањем услова за безбедан и несметан саобраћај на јавном путу (члан 8. ст. 1. и 2);

2) ако подиже објекте, уређаје или постројења, сади саднице или поставља предмете којима се умањује прегледност јавног пута или железничке пруге са којом се пут укршта у истом нивоу, као и прегледност на раскрсници, или врши било какве радње које би могле да угрожавају или ометају саобраћај на јавном путу или да оштећују јавни пут или објекте на њему (члан 21. став 1);

3) ако пре почетка радова на јавном путу не обезбеди место на коме се радови изводе или ако за време трајања радова не организује безбедан саобраћај на месту извођења радова или ако радове не изведе у што краћем року без застоја у раду или ако после завршетка радова не уклони са јавног пута остатке материјала, средства рада, саобраћајне знакове, бранике или друге предмете (члан 22);*

*Службени лист СФРЈ, број 11/1991

4) ако накнаду за коришћење ауто-путева, њихових делова или појединих објеката не наплаћује на начин којим се обезбеђује проток возила без застоја у саобраћају (члан 22а);*

- 5)*** ако одмах не предузме мере за отклањање сметњи и успостављање безбедног саобраћаја у случајевима из члана 23. овог закона;
- 6)*** ако нареди или дозволи да се његовим возилом на моторни погон вуче прикључно возило противно одредбама члана 79. овог закона;
- 7)*** ако нареди или дозволи вучење натовареног теретног возила са прикључним возилом или без прикључног возила, односно трактора са приколицом противно одредбама члана 85. овог закона;
- 8)*** ако нареди или дозволи да се на његово возило уграде уређаји за давање посебних знакова или да се такво возило употребљава у саобраћају на путу противно одредбама члана 125. став 5. овог закона;
- 9)*** ако нареди или дозволи да се његово возило у саобраћају на путу оптерети преко дозвољене носивости, или преко дозвољеног осовинског оптерећења, или преко највеће дозвољене масе или преко могућности које дозвољавају особине пута и техничко-конструкционе могућности возила, или ако се његовим возилом превози терет који није распоређен или причвршћен на начин одређен у члану 126. овог закона;
- 10)*** ако у погледу обележавања јавних путева саобраћајним знаковима не поступи по одредбама члана 129. ст. 1. и 2. овог закона;
- 11)*** ако не постави или не одржава саобраћајне знакове на путу тако да буду лако уочљиви дању и ноћу, или ако не уклони, не допуни или не замени саобраћајне знакове који не одговарају измењеним условима саобраћаја на путу или захтевима безбедности саобраћаја (члан 130);
- 12)*** ако на јавном путу постави табле, знакове, светла, стубове или друге сличне предмете којима се заклања или умањује видљивост постављених саобраћајних знакова, или који својим обликом, бојом, изгледом или местом постављања подражавају или личе на неки саобраћајни знак, или заслепљују учеснике у саобраћају, или одвраћају њихову пажњу у мери која може бити опасна за безбедност саобраћаја (члан 132);
- 13)*** ако на јавном путу ван насеља, са савременим коловозом за саобраћај у оба смера, на коме постоје само две саобраћајне траке, не одвоји те траке одговарајућом уздужном линијом на коловозу, а на магистралном путу их не обележи и ивичним линијама (члан 142. став 2);
- 14)*** ако не постави одговарајуће саобраћајне знакове испред прелаза пута преко железничке пруге у истом нивоу (члан 143. став 1);
- 15)*** ако поступи противно одредбама члана 147. овог закона;
- 16)*** ако не постави уређај за давање светлосних знакова или уређај за давање звучних знакова на прелазу пута преко железничке пруге у истом нивоу у случајевима из члана 148. овог закона;
- 17)*** ако на путу на коме су настале препреке које се не могу одмах отклонити или на коме се изводе радови не поступи према одредбама члана 149. ст. 1. и 2. овог закона;
- 18)*** ако не обавести надлежни орган унутрашњих послова о пријему лица повређеног у саобраћајној незгоди или о смрти лица повређеног у саобраћајној незгоди (члан 155);
- 19)*** ако после саобраћајне незгоде, на захтев овлашћеног лица, не предузме мере за хитно уклањање возила, терета, ствари или другог расутог материјала са коловоза или не осигура проходност пута (члан 160. став 3);
- 20)*** ако нареди или дозволи да возилом управља возач за кога се може закључити да због умора, болести, тешког психичког стања или употребе опојних дрога или лекова на којима је означено да се не смеју употребљавати пре и за време вожње није у стању да сигурно управља возилом (члан 163);
- 21)*** ако нареди или дозволи да возач, односно возач инструктор који у организму има алкохола или показује знаке алкохолне поремећености отпочне да управља возилом, односно да оспособљава кандидата за возача у практичном управљању возилом противно одредбама члана 164. став 3. овог закона;
- 22)*** ако нареди или дозволи да његовим возилом управља лице које нема право да управља моторним возилом или нема право да управља возилом оне категорије у коју спада возило (члан 183. став 2);
- 23)*** ако његовим моторним возилом управља возач који се није подвргао контролном здравственом прегледу (члан 187);
- 24)*** ако возач аутобуса или теретног моторног возила или скупа возила чија је највећа дозвољена маса већа од 3.500 кг непрекидно управља возилом дуже од пет часова (члан 188. став 1);
- 25)*** ако у саобраћају на путу употребљава возило које не испуњава прописане услове у погледу димензија, укупне масе или осовинског оптерећења или нема исправне прописане уређаје за управљање, уређаје за заустављање, уређаје за спајање вучног и прикључног возила, тахограф и пнеуматике (члан 192. став 1);

26)* ако поступи противно одредбама члана 194. овог закона;

27)* ако на возилу користи регистарске таблице које нису издате за то возило (члан 196. став 2);

28)* ако надлежном органу не врати регистарске таблице возила коме није продужена регистрација ни после 30 дана од истека важења регистрације или ако у прописаном року не одјави возило, односно не пријави промену података уписаних у саобраћајну дозволу (члан 196. ст. 4. и 5);

29)* ако нареди или дозволи да возач коме је забрана управљања моторним возилом уписана у возачку дозволу или коме је одузета или задржана возачка дозвола управља моторним возилом у саобраћају на путу за време трајања те забране, односно за време за које му је возачка дозвола одузета или задржана (члан 215);

30)* ако нареди или дозволи да у саобраћају на путу учествује моторно или прикључно возило које је упућено на технички преглед, а није подвргнуто том прегледу (члан 218);

31)* ако нареди или дозволи да у саобраћају учествује возило на коме није извршен технички преглед, а коме су у саобраћајној незгоди оштећени склопови и уређаји битни са становишта безбедности саобраћаја (члан 219. став 2).

*Службени лист СФРЈ, број 11/1991

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном **од 6.000 до 60.000 динара****** и одговорно лице у **предузећу,**** самоуправној интересној заједници или другом правном лицу.

*Службени лист СФРЈ, број 28/1996

**Службени лист СФРЈ, број 29/1989

***Службени лист СРЈ, број 3/2002

Новчаном казном **од 6.000 до 60.000 динара****** казниће се за прекршај из става 1. овог члана и одговорно лице у органу друштвено-политичке заједнице или другом државном органу.

*Службени лист СРЈ, број 28/1996

**Службени лист СРЈ, број 3/2002

****Службени гласник РС, број 101/2005

Члан 223.

Новчаном казном **од 60.000 до 600.000 динара****** казниће се за прекршај **предузеће,**** самоуправна интересна заједница или друго правно лице:

*Службени лист СРЈ, број 28/1996

**Службени лист СФРЈ, број 29/1990

***Службени лист СРЈ, број 3/2002

****Службени гласник РС, број 101/2005

1) ако остави на путу оштећена возила, предмете или материје које могу да ометају или угрозе безбедност саобраћаја (члан 28. став 1);

2) ако нареди или дозволи да у саобраћају на путу учествује возило за превоз деце које није обележено посебним знаком (члан 32. став 5);

3) ако на своја моторна или прикључна возила не стави прописану ознаку о највећој дозвољеној брзини кретања за та возила (члан 48. став 3);

4) ако нареди или дозволи да се неисправно возило на моторни погон вуче противно одредбама члана 83. став 2. овог закона;

5) ако нареди или дозволи да се његовим возилом превози терет противно одредбама члана 127. овог закона;

- б) ако не обезбеди да терет на возилу ноћу, као и дању у случају смањене видљивости, буде означен на начин утврђен у члану 128. овог закона;
- 7) ако уклони или оштети саобраћајни знак или измени значење саобраћајног знака (члан 131. став 2);
- 8) ако на ауто-путу, путу резервисаном за саобраћај моторних возила, магистралном, регионалном и локалном путу, знакове опасности и знакове изричитих наредби не превуче рефлектујућим материјама или их не осветли сопственим извором светлости (члан 134);
- 9) ако ивице коловоза на делу пута кроз тунел, као и врхове пешачких острва, острва за усмеравање саобраћаја и друге објекте на коловозу који ноћу нису довољно осветљени не обележи на начин прописан у члану 140. ст. 2. и 3. овог закона;
- 10) ако приликом извођења радова на путу постави бранике који нису обојени, односно осветљени на начин прописан у члану 149. став 3. овог закона;
- 11) ако моторно возило на коме се кандидат за возача оспособљава за практично управљање возилом не обележи посебним таблицама (члан 168);
- 12) ако не води или неуредно води регистар издатих међународних возачких дозвола или изда међународну возачку дозволу возачу коме је изречена мера безбедности или заштитна мера забране управљања моторним возилом док та забрана траје (члан 182. ст. 2. и 3);
- 13) ако дозволи да се кандидат за возача моторног возила обучава из практичног дела обуке без здравственог прегледа (члан 184. став 1);
- 14) ако нареди или дозволи да његовим моторним и прикључним возилом у саобраћају учествује возач без индивидуалне контролне књижице, као и ако у њој није уписан преглед активности возача (члан 189. став 6);
- 15) ако нареди или дозволи да се у саобраћају на путу употребљава возило које нема прописану опрему или исправне прописане уређаје, осим уређаја за управљање, уређаја за заустављање, уређаја за спајање вучног или прикључног возила, тахограф и пнеуматике (члан 192. став 1);
- 16) ако нареди или дозволи да његова нерегистрована моторна или прикључна возила учествују у саобраћају на путу (члан 195. став 1);
- 17) ако нареди или дозволи **да*** његова моторна или прикључна возила учествују у саобраћају на путу без пробних таблица или после истека важења пробних таблица (члан 195. став 2. тачка 2. и став 3);

*Службени лист СФРЈ, број 63/1988 (испр.).

- 18) ако нареди или дозволи да у саобраћају на путу учествује његово моторно или прикључно возило после истека важења саобраћајне дозволе (члан 201. став 1);
- 19) ако нареди или дозволи да његово моторно или прикључно возило које је било привремено регистровано учествује у саобраћају на путу после истека важења привремене регистрације (члан 205. став 3).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном **од 3.000 до 30.000 динара****** и одговорно лице у организацији удруженог рада, самоуправној интересној заједници или другом правном лицу.

*Службени лист СФРЈ број 63/1988

**Службени лист СРЈ, број 3/2002

Новчаном казном од **од 3.000 до 30.000 динара****** казниће се за прекршај из става 1. овог члана и одговорно лице у органу друштвено-политичке заједнице или другом државном органу.

*Службени лист СРЈ, број 28/1996

**Службени лист СРЈ, број 3/2002

****Службени гласник РС, број 101/2005

Члан 224.

Престао је да важи (види Одлуку СУС – 13/1993-284)

Члан 225.

Новчаном казном **од 10.000 до 50.000 динара***** казниће се за прекршај лице које у самосталном обављању занатске делатности личним радом средствима у својини грађана производи, одржава, поправља или преправља возила, уређаје и резервне делове противно прописаним условима неопходним за безбедно учествовање возила у саобраћају на путевима (члан 6).

Ако је прекршајем из става 1. овог члана изазвана непосредна опасност за другог учесника у саобраћају или саобраћајна незгода, учинилац ће се казнити новчаном казном **од 30.000 до 150.000 динара***** или казном затвора у трајању до 60 дана.

За прекршај из става 1. овог члана који је учињен из материјалне заинтересованости, учиниоцу се поред новчане казне може изрећи и казна затвора у трајању до 30 дана.

*Службени лист СРЈ, број 28/1996

**Службени лист СРЈ, број 3/2002

***Службени гласник РС, број 101/2005

Члан 226.

Новчаном казном **од 5.000 до 25.000 динара***** или казном затвора до 60 дана казниће се за прекршај:

*Службени лист СРЈ, број 28/1996

**Службени лист СРЈ, број 3/2002

***Службени гласник РС, број 101/2005

1) лице које на јавном путу подиже објекте, уређаје или постројења, сади саднице или поставља предмете којима се умањује прегледност пута, железничке пруге или раскрснице, или врши било какве радње које би могле да угрожавају или ометају саобраћај на јавном путу или да оштећују јавни пут или објекте на њему, подиже и поставља споменике, рекламе, крајпуташе и друге спомен-знаке, продаје производе и сл. (члан 21);

2) возач који не заустави возило кад наиђе на возило којим се превозе деца, кад је то возило заустављено на коловозу ради улажења или излажења деце (члан 32. став 4);

3) возач који на путу поступа противно одредбама члана 42. став 3. овог закона;

4) возач који се возилом на путу у насељу креће брзином која је за више од 30 km на час већа од дозвољене брзине, односно возач који се возилом на путу ван насеља креће брзином која је за више од 50 km на час већа од дозвољене брзине (члан 46. и члан 48. ст. 1. и 2);

5) возач који у погледу пропуштања возила поступи противно одредбама члана 50. овог закона;

6) возач који на месту на коме је саобраћај регулисан светлосним саобраћајним знаковима не заустави возило на знак црвеног светла (члан 52. став 1);

7) возач који врши недозвољено претицање са десне стране (члан 59. став 1);

8) возач који са леве стране претиче возило које је на коловозу заузело такав положај и чији возач даје такав знак да се са сигурношћу може закључити да то возило скреће улево (члан 59. став 2);

9) возач који са леве стране претиче возило које се креће по шинама постављеним на средини коловоза или ако га претиче са десне стране кад између тог возила и десне ивице коловоза не постоји саобраћајна трака (члан 59. став 3);

10) возач који повећава брзину кретања свог возила док га друго возило претиче (члан 61. став 2);

11) возач који отпочне претицање заустављене колоне возила или колоне возила у кретању (члан 62. став 1. тачка 1);

12) возач који отпочне претицање или обилажење кад је возач возила које се креће иза њега отпочео претицање (члан 62. став 1. тачка 2);

13) возач који отпочне претицање кад је возач возила које се на истој саобраћајној траци креће испред њега дао знак да намерава да изврши претицање или обилажење (члан 62. став 1. тачка 3);

14) возач који отпочне претицање кад саобраћајна трака којом намерава да то учини није слободна на довољном одстојању и тиме угрози или омета саобраћај из супротног смера (члан 62. став 1. тачка 4);

15) возач који отпочне претицање или обилажење на саобраћајној траци која је намењена кретању возила из супротног смера ако по извршеном претицању или обилажењу не може без ометања или угрожавања других учесника у саобраћају да поново заузме положај на саобраћајној траци којом се кретао пре отпочињања претицања или обилажења, као и возач који отпочне претицање на саобраћајној траци која је намењена принудном заустављању возила (члан 62. став 1. тач. 5. и 6);

16) возач који врши претицање на саобраћајној траци која је намењена саобраћају из супротног смера испред врха превоја пута или у кривини где је прегледност недовољна (члан 64);

17) возач који претиче друго возило противно одредбама члана 65. овог закона;

18) возач који претиче возило које је стало испред обележеног пешачког прелаза ради пропуштања пешака (члан 66);

19) возач који не заустави возило испред обележеног пешачког прелаза кад му је датим знаком забрањен пролаз (члан 110. став 1);

20) возач или гонич стоке који се не заустави пред прелазом пута преко железничке пруге у истом нивоу ако је уређај за затварање спуштен, или ако је тај уређај већ почео да се спушта, или ако се дају светлосни или звучни знаци упозорења да ће тај уређај почети да се спушта, односно да пругом наилази воз (члан 113);

21) возач или гонич стоке који се не заустави пред прелазом пута преко железничке пруге у истом нивоу на коме су постављени светлосни саобраћајни знакови, кад се појави црвено трепћуће или црвено непрекидно светло (члан 114. став 1);

22) возач који у саобраћају на путу употребљава возило противно одредби члана 125. став 5. овог закона;

23) лице које уклони или оштети саобраћајни знак или опрему пута или измени значење саобраћајног знака (члан 131. став 2);

24) лице које поступи противно одредби члана 132. овог закона;

25) учесник у саобраћају који не поступа по захтеву израженом помоћу знака или по наредби овлашћеног лица (члан 150. став 1);

26) лице које је непосредно учествовало у саобраћајној незгоди у којој има погинулих или повређених лица или је настала велика материјална штета, ако узима алкохолна пића или опојне дроге или лекове на којима је означено да се не смеју употребљавати пре и за време вожње пре него што се изврши увиђај (члан 157. став 1);

27) возач који управља возилом под дејством опојних дрога или лекова на којима је означено да се не смеју употребљавати пре и за време вожње (члан 163);

28) возач који управља или почне да управља возилом у саобраћају на путу или возач инструктор док оспособљава кандидата за возача у практичном управљању возилом противно одредбама члана 164. овог закона;

29) возач који у саобраћају на путу управља моторним возилом пре стицања права на управљање моторним возилом (члан 171);

30) возач који управља моторним возилом оне категорије која није назначена у његовој возачкој дозволи (члан 174. став 2);

31) возач који користи у саобраћају возачку дозволу за коју је издат дупликат (члан 175. став 3);

32) возач који у саобраћају на путу управља возилом које не испуњава прописане услове у погледу димензије, укупне масе или осовинског оптерећења или нема исправне прописане уређаје за управљање, уређаје за заустављање, уређаје за спајање вучног и прикључног возила, тахограф, пнеуматике или нема тахограф или ако га за време вожње не укључи (члан 192. став 1);

33) возач који у саобраћају на путу управља моторним или прикључним возилом које није регистровано (члан 195. став 1);

34) **власник возила*** који надлежном органу не врати регистарске таблице возила коме није продужена регистрација ни после 30 дана од истека важења регистрације (члан 196. став 4) или који не

одјави возило или не пријави промену података уписаних у саобраћајну дозволу у року од 15 дана (члан 196. ст. 4. и 5);

*Службени лист СФРЈ, број 11/1991

35) возач који у саобраћају на путу управља моторним или прикључним возилом после истека важења саобраћајне дозволе (члан 201. став 1);

36) возач или возач инструктор који одбија да се подвргне испитивању помоћу одговарајућих средстава и апарата или стручном прегледу ради проверавања да ли има алкохола у организму или да показује знаке алкохолне поремећености, односно да ли се налази под дејством опојних дрога или лекова на којима је означено да се не смеју употребљавати пре и за време вожње (члан 209. ст. 1. и 2);

37) возач који у саобраћају на путу управља возилом док траје забрана управљања моторним возилом која је уписана у његову возачку дозволу, или за време за које је возачка дозвола задржана или привремено одузета на лицу места (члан 215).

За прекршај из тач. 2, 3, 4, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 19, **20,*** 27, 28, 36. и 37. став 1. овог члана возачу или возачу инструктору ће се уз казну изрећи и заштитна мера забране управљања моторним возилом у трајању од три месеца до једне године а и за друге прекршаје из тог става та мера се може изрећи у истом **трајању.****

*Службени лист СФРЈ, број 11/1991

**Службени лист СФРЈ, број 63/1988

За прекршај из става 1. овог члана којим је изазвана непосредна опасност за другог учесника у саобраћају или проузрокована саобраћајна незгода учинилац ће се казнити новчаном казном **од 12.000 до 50.000 динара***** или казном затвора од 30 до 60 дана, а возачу ће се уз казну изрећи и забрана управљања моторним возилом у трајању од три месеца до једне године.

*Службени лист СРЈ, број 28/1996

**Службени лист СРЈ, број 3/2002

***Службени гласник РС, број 101/2005

Ако се приликом изрицања казни за прекршај из тач. 27, 28, 29. и 37. став 1. овог члана утврди да је возач моторног возила у току последње две године био кажњен правоснажном одлуком за прекршаје предвиђене у наведеним тачкама, казниће се казном затвора у трајању од 15 до 60 дана.

За прекршаје за које се може или мора изрећи заштитна мера забране управљања моторним возилом возачу који у саобраћају на путу управља скупом возила уз казну ће се изрећи и заштитна мера забране управљања моторним возилом оне категорије у коју спадају вучна моторна возила.

***Службени гласник РС, број 101/2005

Члан 227.

Новчаном казном **од 3.000 до 20.000 динара***** или казном затвора до 30 дана казниће се за прекршај:

1) лице које на путу остави оштећено возило, предмете или материје које могу да ометају или угрозе безбедност саобраћаја (члан 28. став 1);

2) возач који са коловоза не уклони предмете који са возила падну на пут и предмете које је приликом заустављања возила ставио на пут (члан 28. став 2);

3) возач који се несмањеном брзином креће поред возила јавног превоза путника или поред аутобуса којим се врши превоз за сопствене потребе, заустављеног на стајалишту и тиме угрози лица која у то возило улазе или из њега излазе (члан 32. став 1);

- 4) возач који намерава да на путу изврши неку радњу возилом, а претходно се није уверио да то може да учини без опасности за друге учеснике у саобраћају или за имовину (члан 38);
- 5) возач који се не креће десном страном коловоза у смеру кретања (члан 41. став 1) или који возило у кретању држи противно одредбама члана 41. став 2. овог закона;
- 6) возач који на путу са коловозом за саобраћај возила у оба смера на коме постоје најмање четири саобраћајне траке прелази возилом на коловозну траку намењену за саобраћај возила из супротног смера (члан 42. став 1);
- 7) возач који се на путу са коловозом за саобраћај у оба смера, на коме постоје три саобраћајне траке, креће саобраћајном траком која се налази уз леву ивицу пута у правцу кретања возила (члан 42. став 2);
- 8) возач који брзину кретања свог возила не прилагоди особинама и стању пута и другим саобраћајним условима тако да возило не може благовремено да заустави пред препреком коју под датим условима може да предвиди (члан 45. став 1);
- 9) возач који се приближава раскрсници таквом брзином да се не може зауставити и пропустити возила која на раскрсници имају првенство пролаза (члан 51. став 2);
- 10) возач који врши претицање или обилажење кад, с обзиром на карактеристике пута и постојеће околности на путу и у саобраћају или на техничка својства возила, угрожава друге учеснике у саобраћају (члан 58. став 2);
- 11) лице које поступи противно одредбама члана 70. став 2. овог закона;
- 12) возач који возилом пресече колону деце, војника, погребну поворку или другу организовану поворку грађана која се креће по коловозу (члан 78);
- 13) возач возила на моторни погон који приликом вучења прикључног возила поступи противно одредбама члана 79. овог закона;
- 14) пешак, односно водич или гонич стоке који поступи противно одредби члана 90. став 1. овог закона;
- 15) гонич стоке који не надзире стоку која се креће по путу (члан 102. став 1);
- 16) возач који у односу на пешака који је ступио или ступа на обележени пешачки прелаз поступа противно одредбама члана 110. ст. 2, 3. и 4. овог закона;
- 17) возач који се возилом приближава прелазу пута преко железничке пруге у истом нивоу, на начин противан одредбама члана 112. овог закона;
- 18) возач моторног возила које вуче друго моторно возило, ако поступи противно одредбама члана 117. става 1. и члана 121. овог закона;
- 19) возач или пешак који у односу на возила под пратњом поступи противно одредбама члана 124. овог закона;
- 20) возач или пешак који у односу на возила с правом првенства пролаза поступи противно одредбама члана 125. ст. 1. до 4. овог закона;
- 21) возач који возилом превози терет којим се угрожава безбедност учесника у саобраћају или наноси штета путу или објектима на путу (члан 126. став 2. тачка 1);
- 22) возач који се возилом креће саобраћајном траком на којој је светлосним саобраћајним знаком обележено да је забрањен саобраћај у смеру у коме се он креће (члан 138. став 1);
- 23) лице које је учествовало у саобраћајној незгоди ако поступи противно одредбама члана 153. став 1. овог закона;
- 24) возач који на захтев овлашћеног службеног лица не превезе лице повређено у саобраћајној незгоди до најближе здравствене организације удруженог рада (члан 154. став 1);
- 25) возач који поступи противно одредбама члана 156. став 4. овог закона;
- 26) возач који поступи противно одредбама члана 180. став 1. овог закона;
- 27) власник возила који своје возило да на управљање лицу из члана 183. став 2. овог закона;
- 28) власник возила који не поднесе податке о идентитету лица коме је дао возило на управљање (члан 183. став 3);
- 29) возач моторног или прикључног возила које је привремено регистровано ако тим возилом управља после истека рока важења привремене регистрације (члан 205. став 3);
- 30) возач који у саобраћају на путу учествује са моторним или прикључним возилом које је упућено на технички преглед а није подвргнуто том прегледу (члан 218);

31) возач који у саобраћају учествује са моторним или прикључним возилом на коме није извршен технички преглед, а коме су у саобраћајној незгоди оштећени склопови или уређаји битни са становишта безбедности саобраћаја (члан 219. став 2).

Ако је прекршајем из става 1. овог члана изазвана непосредна опасност за другог учесника у саобраћају или проузрокована саобраћајна незгода, учинилац прекршаја казниће се новчаном казном **од 8.000 до 40.000 динара***** или казном затвора до 60 дана.

За прекршај из става 1. овог члана, ако је учинилац прекршаја возач моторног возила, а прекршајем је изазвана опасност за другог учесника у саобраћају или проузрокована саобраћајна незгода, може се изрећи и заштитна мера забране управљања моторним возилом у трајању од 30 дана до шест месеци.

*Службени лист СРЈ", број 28/1996

**Службени лист СРЈ", број 3/2002

***Службени гласник РС", број 101/2005

Члан 228.

Новчаном казном **од 3.000 динара****** казниће се на лицу места за прекршај:

*Службени лист СРЈ, број 28/1996

***Службени лист СРЈ, број 3/2002

1) возач који не заустави возило иза возила јавног превоза путника или иза аутобуса којим се врши превоз за сопствене потребе, заустављеног на стајалишту кад лица морају да пређу преко саобраћајне траке или бицикличке траке којом се његово возило креће (члан 32. став 3);

2) возач који мења начин управљања возилом наглим смањивањем брзине кретања возила (члан 44. став 1);

3) возач који се возилом на путу у насељу креће брзином која је преко 10 до 30 km на час већа од дозвољене брзине, односно возач који се возилом на путу ван насеља креће брзином која је од 30 до 50 km на час већа од дозвољене брзине (члан 46. и члан 48. ст. 1. и 2);

4) возач који приликом пролаза кроз раскрсницу поступи противно одредби члана 51. став 3. овог закона;

5) возач који на раскрсници скрене возилом у правцу означеном зеленом светлећом стрелицом и при томе омета саобраћај возила која се крећу по путу на коју улази или не пропусти пешаке који прелазе преко коловоза (члан 53. став 1);

6) возач који врши мимоилажење противно одредбама члана 57. овог закона;

7) возач који у случајевима из члана 61. став 3. овог закона не помери своје возило ка десној ивици коловоза, односно не заустави возило на погодном месту;

8) возач који после извршеног претицања или обилажења возилом поново не заузме положај на саобраћајној траци којом се до тада кретао (члан 63);

9) возач који возилом претиче друго возило које се приближава обележеном пешачком прелазу или које прелази пешачки прелаз (члан 66);

10) возач који пре него што напусти возило не предузме све мере којима се спречава да оно само крене са места на које је остављено (члан 77);

11) возач који својим возилом ноћу вуче возило на моторни погон противно одредбама члана 81. овог закона;

12) возач који поступи противно одредбама члана 88. овог закона;

13) возач возила на моторни погон који у погледу употребе оборених светала поступи противно одредбама члана 91. ст. 2. и 3. овог закона;

14) возач возила на моторни погон који употребљава светла за означавање возила противно одредбама члана 92. овог закона;

15) возач возила на моторни погон који по магли не употребљава прописана светла или ако та светла употребљава на начин супротан одредбама члана 93. овог закона;

16) возач који не држи потребно одстојање кад се креће иза другог возила (члан 94);

17) возач возила на моторни погон чија је највећа дозвољена маса већа од 3.500 kg или му је дужина већа од 7 m, ако не држи своје возило на **прописном*** одстојању од истог таквог возила испред себе (члан 95. став 1);

*Службени лист СФРЈ, број 63/1988

18) возач мотоцикла и бицикла са мотором и лица која се превозе тим возилом, ако у саобраћају на путу не носе одговарајућу заштитну кацигу за време вожње (члан 100);

19) пешак који се на путу који има тротоар или другу површину одређену за кретање пешака креће коловозом (члан 104. став 1);

20) пешак који на обележеном пешачком прелазу на коме је саобраћај пешака регулисан светлосним саобраћајним знаковима за пешаке не поступи по тим знаковима (члан 108. став 1);

21) возач који омета пролаз пешака који су ступили на обележени пешачки прелаз на коме је саобраћај регулисан светлосним саобраћајним знаковима или знацима које даје овлашћено лице, а којима је на таквом прелазу дозвољен пролаз (члан 110. став 1);

22) учесник у саобраћају који је приликом прелажења преко железничке пруге у истом нивоу **поступи***** противно одредбама члана 114. ст. 2. и 3. овог закона;

23) пешак, гонич стоке и возач возила које се не сматра моторним возилом или возач моторног возила које не може да развије брзину од најмање 40 km на час, ако се крећу по ауто-путу или путу резервисаном за саобраћај моторних возила (члан 115. ст. 1. и 2. и члан 121);

24) возач моторног возила који заустави возило на ауто-путу или на ауто-путу врши полукружно окретање возилом из једног смера саобраћаја у супротни смер или кретање уназад (члан 116. ст. 1. и 3);

25) возач моторног возила који поступи противно одредби члана 119. овог закона;

26) возач који возилом на путу кроз тунел изводи радње чије је извођење у тунелу забрањено (члан 122);

27) возач који управља возилом које је оптерећено противно одредби члана 126. став 1. овог закона;

28) возач који оптерети возило којим управља противно одредбама члана 126. став 2. тач. 2. до 5. овог закона;

29) возач који у погледу смештаја терета на возилу или у погледу означавања терета поступи противно одредбама члана 127. овог закона;

30) возач који терет на возилу ноћу, као и дању у случају смањене видљивости, не означи на начин из члана 128. овог закона;

31) возач који теретним моторним возилом чија је највећа дозвољена маса већа од 3.500 kg или аутобусом управља непрекидно дуже од пет часова или кад у току 24 часа управља дуже од осам часова (члан 188. ст. 1. и 4);

32) возач који поступа противно одредби члана 189. ст. 2. и 6. овог закона;

33) возач који у саобраћају на путу управља моторним или прикључним возилом које није означено пробним таблицама или ако је пробним таблицама истекао рок употребе (члан 195. став 2. тачка 2. и став 3).

Ако је прекршајем из става 1. овог члана изазвана непосредна опасност за другог учесника у саобраћају или проузрокована саобраћајна незгода, учинилац ће се казнити новчаном казном **од 4.000 до 30.000 динара****** или казном затвора до 60 дана.

*Службени лист СРЈ, број 28/1996

**Службени лист СРЈ, број 3/2002

***Службени лист СФРЈ, број 63/1988

За прекршај из става 1. овог члана којим је изазвана непосредна опасност за другог учесника у саобраћају или проузрокована саобраћајна незгода, возачу се може изрећи заштитна мера забране управљања моторним возилом у трајању од 30 дана до 6 месеци.

****Службени гласник РС, број 101/2005

Члан 229.

Новчаном казном **од 2.000 динара***** казниће се на лицу места за прекршај:

- 1) возач који управља возилом за превоз деце које није обележено посебним знаком (члан 32. став 5);
- 2) возач који не омогући укључивање у саобраћај возилу јавног градског превоза путника или посебно обележеном возилу за превоз деце, кад та возила излазе са стајалишта (члан 33. став 1);
- 3) возач возила јавног градског превоза путника, као и возач посебно обележеног возила за превоз деце, који приликом укључивања у саобраћај са стајалишта поступи противно одредби члана 33. став 2. овог закона;
- 4) возач чије возило, противно одредбама члана 37. став 1. овог закона, има на предњој страни светлосне, светлосно-сигналне и рефлектујуће уређаје или материје који дају светла црвене боје, а на задњој страни – светла беле боје;
- 5) возач који пре вршења одређених радњи возилом не обавести о својој намери друге учеснике у саобраћају (члан 39);
- 6) возач који приликом знатнијег смањивања брзине кретања возила поступи противно одредби члана 44. став 2. овог закона;
- 7) возач који се возилом на путу у насељу креће брзином која је до 10 km на час већа од дозвољене брзине, односно возач који се возилом на путу ван насеља креће брзином која је од 10 km до 30 km на час већа од дозвољене брзине (члан 46. и члан 48. ст. 1. и 2);
- 8) возач који у саобраћају на путу управља возилом на коме нема прописану ознаку највеће дозвољене брзине за то возило (члан 48. став 3);
- 9) возач који се возилом не креће у обавезном правцу означеном зеленим светлом у облику зелене светлеће стрелице (члан 53. став 2);
- 10) возач коме је светлосним саобраћајним знаком дозвољен улазак у раскрсницу, ако возилом уђе у раскрсницу иако је густина саобраћаја таква да се на раскрсници мора зауставити и на тај начин омета или онемогућава саобраћај других возила која долазе са бочних коловоза (члан 55);
- 11) возач који у случају из члана 61. став 1. овог закона не помери своје возило ка десној ивици коловоза;
- 12) возач који при претицању не држи своје возило на потребном растојању од возила које претиче (члан 62. став 2);
- 13) возач који при заустављању или паркирању возила не поступи по одредбама члана 71. овог закона;
- 14) возач који заустави или паркира своје возило противно одредбама чл. 74. и 75. овог закона;
- 15) возач који возило заустављено на коловозу не обележи посебним знаком на начин прописан у члану 76. овог закона;
- 16) возач који вуче неисправно возило на моторни погон противно одредбама члана 83. ст. 2. и 3. овог закона;
- 17) возач који вуче натоварено теретно моторно возило, односно трактор са прикључним возилом противно одредбама члана 85. овог закона;
- 18) возач који при вучењу неисправног возила на моторни погон поступи противно одредбама члана 87. овог закона;
- 19) возач бицикла или возач бицикла са мотором који се не креће на начин прописан у члану 97. овог закона;
- 20) возач бицикла, бицикла са мотором или мотоцикла који поступи противно одредбама члана 98. овог закона;
- 21) возач бицикла, бицикла са мотором или мотоцикла који превози друго лице противно одредбама члана 99. овог закона;

22) возач запрежног возила који не управља запрежним возилом које се креће по путу или који запрежно возило остави без надзора на путу (члан 101);

23) пешак који се непотребно задржава на коловозу или се креће по коловозу на начин којим се омета или спречава саобраћај возила (члан 103);

24) пешак који се по коловозу креће противно одредбама чл. 105. и 106. овог закона;

25) пешак који преко коловоза и бицикличке стазе или траке прелази на начин противан одредбама члана 107. овог закона;

26) пешак који на обележеном пешачком прелазу поступи противно одредбама члана 108. ст. 2. и 3. овог закона;

27) пешак који приликом прелажења преко коловоза на месту на коме није обележен пешачки прелаз омета саобраћај возила (члан 109);

28) возач моторног возила који на путу резервисаном за саобраћај моторних возила поступи противно одредбама члана 116. ст. 1. и 3, члана 117. став 2. и чл. 119. и 120. овог закона (члан 121);

29) возач који не заустави своје возило на посебној траци за принудно заустављање возила и не предузме потребне мере да га што пре уклони са коловоза ауто-пута или пута резервисаног за саобраћај моторних возила (члан 116. став 2. и члан 121);

30) возач моторног возила који при вучењу другог моторног возила по ауто-путу поступи противно одредби члана 117. став 2. овог закона;

31) возач моторног возила који се на ауто-путу не креће крајњом десном саобраћајном траком када та трака није закрчена возилима у колони (члан 118. став 1);

32) возач моторног возила који приликом укључивања на ауто-пут, односно искључивања са ауто-пута поступи противно одредбама члана 120. овог закона;

33) учесник у саобраћају који се не придржава ограничења, забрана или обавеза изражених помоћу постављених саобраћајних знакова, осим саобраћајних знакова ограничења брзине (члан 129. став 4);

34) возач који у саобраћају на путу управља возилом које нема исправне прописане уређаје и опрему, осим уређаја за управљање, уређаја за заустављање, уређаја за спајање вучног и прикључног возила, тахографа и пнеуматика (члан 192. став 1);

35) возач моторног и прикључног возила регистрованог у иностраној земљи, ако нема важећу саобраћајну дозволу, регистарске таблице или међународну ознаку земље регистрације према одредбама члана 204. став 1. овог закона.

Ако је прекршајем из става 1. овог члана изазвана непосредна опасност за другог учесника у саобраћају или проузрокована саобраћајна незгода, учинилац ће се казнити новчаном казном **од 3.000 до 25.000 динара***** или казном затвора до 40 дана.

За прекршај из става 1. овог члана којим је изазвана непосредна опасност за другог учесника у саобраћају или проузрокована саобраћајна незгода, возачу моторног возила може се изрећи и заштитна мера забране управљања моторним возилом у трајању од 30 дана до три месеца.

*Службени лист СРЈ, број 28/1996

**Службени лист СРЈ, број 3/2002

***Службени гласник РС, број 101/2005

Члан 230.

Новчаном казном **од 1.000 динара***** казниће се на лицу места за прекршај:

1) лице које се превози возилом ако на било који начин омета возача у управљању возилом или ако утиче на њега да управља возилом на начин којим се умањује безбедност саобраћаја (члан 34);

2) возач или друго лице које се за време вожње у моторном возилу не веже сигурносним појасевима (члан 35);

3) возач који у путничком аутомобилу превози дете противно одредби члана 36. овог закона;

4) возач који за кретање свог возила користи пут, односно коловоз или саобраћајну траку, односно стазу која није намењена за саобраћај оне врсте возила којој то возило припада (члан 40);

5) возач који приликом кретања возила уназад поступи противно одредбама члана 43. овог закона;

6) возач који смањи брзину кретања возила до те мере да својим возилом причињава сметње нормалном одвијању саобраћаја (члан 45. став 2);

7) возач који се возилом на путу ван насеља креће брзином која је до 10 km на час већа од дозвољене брзине (члан 46. ст. 3. и 4. и члан 48. ст. 1. и 2);

8) возач који приликом скретања поступи противно одредбама члана 49. овог закона;

9) возач који приликом напуштања раскрснице у случају из члана 54. овог закона не пропусти све учеснике у саобраћају који се крећу правцем у коме је саобраћај отворен;

10) возач који врши мимоилажење противно одредбама члана 56. овог закона;

11) возач који врши обилажење противно одредбама члана 60. став 1. овог закона;

12) возач који заустави или паркира возило противно одредбама члана 72. овог закона;

13) возач возила на моторни погон који својим возилом вуче друго возило противно одредбама члана 80. овог закона;

14) возач који приликом вучења возила на моторни погон не поступи на начин прописан у члану 82. овог закона;

15) лице које управља неисправним возилом на моторни погон које се вуче помоћу ужета или круте везе, ако нема одговарајућу дозволу (члан 84);

16) возач који неисправно возило на моторни погон вуче помоћу ужета ако је одстојање између вучног и вученог возила краће од 3 m (члан 86);

17) возач који приликом скретања возилом на бочни пут на чијем улазу не постоји обележен пешачки прелаз поступи противно одредби члана 111. овог закона;

18) пешак који се не заустави пред прелазом пута преко железничке пруге у истом нивоу ако је уређај за затварање саобраћаја спуштен, или ако је тај уређај већ почео да се спушта, или ако се дају светлосни и звучни знакови који упозоравају да ће тај уређај почети да се спушта, односно да се прелазу пута преко железничке пруге приближава воз (члан 113);

19) пешак који се не заустави пред прелазом пута преко железничке пруге у истом нивоу на коме су постављени светлосни саобраћајни знаци, кад се појави црвено трепћуће светло или црвено непрекидно светло (члан 114. став 1);

20) возач који у саобраћају на путу управља моторним возилом, а његовој возачкој дозволи је истекао рок важења (члан 161. став 1);

21) ако возач за време управљања моторним возилом не користи помагала која су уписана у образац његове возачке дозволе (члан 161. став 2);

22) возач инструктор који на путу оспособљава кандидата за возача на моторном возило које није означено посебним таблицама (члан 168. став 1);

23) возач који нема код себе одговарајућу важећу возачку дозволу или је не покаже на захтев овлашћеног лица (члан 183. став 1);

24) возач који нема код себе важећу потврду за коришћење пробних таблица или је не покаже на захтев овлашћеног лица (члан 195. став 3);

25) возач који моторним возилом вуче лаку приколицу која на својој задњој страни нема регистарску таблицу са поновљеним регистарским бројем вучног возила (члан 200. став 3);

26) возач који нема код себе важећу саобраћајну дозволу за возило којим управља или је не покаже на захтев овлашћеног лица (члан 201. став 2);

27) возач који моторним возилом вуче нерегистровано страно прикључно возило које на својој задњој страни нема регистарску таблицу са поновљеним регистарским бројем вучног возила (члан 204. став 2);

28) возач који нема код себе важећу потврду о привременој регистрацији возила или је не покаже на захтев овлашћеног лица (члан 206. став 2).

Ако је прекршајем из става 1. овог члана изазвана непосредна опасност за другог учесника у саобраћају или проузрокована саобраћајна незгода, учинилац ће се казнити новчаном казном **од 2.500 до 20.000 динара***** или казном затвора до 15 дана.

За прекршај из става 1. овог члана којим је изазвана непосредна опасност за другог учесника у саобраћају или проузрокована саобраћајна незгода, возачу моторног возила може се изрећи и заштитна мера забране управљања моторним возилом у трајању од 30 дана до два месеца.

*Службени лист СРЈ, број 28/1996

**Службени лист СРЈ, број 3/2002

***Службени гласник РС, број 101/2005

Члан 231.

Новчаном казном **од 500 динара***** казниће се на лицу места за прекршај:

1) возач који приликом давања звучних знакова упозорења поступи противно одредбама члана 68. овог закона;

2) лице које на заустављеном или паркираном возилу отвара врата и тиме омета кретање других учесника у саобраћају или угрожава безбедност саобраћаја (члан 73);

3) гонич стоке који стоку не држи што ближе десној ивици пута (члан 102. став 2);

4) возач возила на моторни погон који за време кретања кроз тунел не држи упаљена оборена светла за осветљавање пута (члан 123);

5) возач моторног возила које нема прописан број регистарских таблица или на коме су те таблице постављене тако да се добро не виде или нису читљиве (члан 200. ст. 1. и 2).

Ако је прекршајем из става 1. овог члана изазвана непосредна опасност за другог учесника у саобраћају или проузрокована саобраћајна незгода, учинилац ће се казнити новчаном казном **од 1.500 до 15.000 динара.*****

*Службени лист СРЈ, број 28/1996

**Службени лист СРЈ, број 3/2002

***Службени гласник РС, број 101/2005

Члан 232.

Новчану казну на лицу места наплаћује радник надлежног органа за послове контроле и регулисања саобраћаја на путевима.

Члан 233.

Ако је заштитна мера забране управљања моторним возилом изречена возачу инструктору, он не сме да се бави обучавањем кандидата за возача у управљању моторним возилом за време док траје изречена заштита мера.

Члан 234.

О изреченим казнама, заштитним мерама, мерама безбедности, саобраћајним незгодама и њиховим последицама и возачима моторних возила води се евиденција.

Орган који изрекне казну, односно заштитну меру или меру безбедности, дужан је да о изреченој казни, односно мери обавести орган који води евиденцију о тим казнама и мерама.

Податке из евиденције предвиђене у ставу 1. овог члана могу да користе правосудни органи, органи који воде прекршајни поступак, органи унутрашњих послова, здравствена **предузећа***, органи и организације који се баве питањима безбедности саобраћаја, као и органи и организације који врше јавни превоз или превоз за сопствене потребе.

*Службени лист СФРЈ, број 29/1989

Орган унутрашњих послова води евиденцију о изреченим казнама, заштитним мерама, мерама безбедности и возачима моторних возила према месту пребивалишта, а о саобраћајним незгодама –према месту настанка незгоде.

Члан 235.

Трајање заштитне мере забране управљања моторним возилом рачуна се од дана уписивања забране у возачку дозволу, а на основу правосудног решења о изрицању те мере.

Време проведено на издржавању казне затвора не рачуна се у време трајања заштитне мере из става 1. овог члана.

Члан 236.

Орган који води прекршајни поступак може одложити извршење заштитне мере забране управљања моторним возилом, осим за прекршаје из тач. 27, 28, 36. и 37. члана 226. овог закона, под условом да учинилац прекршаја у одређеном року, који не може бити краћи од једне године нити дужи од две године, не учини прекршај за који се може изрећи та заштитна мера.

Извршење заштитне мере забране управљања моторним возилом може се одложити ако орган који води прекршајни поступак нађе да се, према околностима прекршаја и према понашању учиниоца после извршеног прекршаја а с обзиром на његово раније понашање у саобраћају, може очекивати да он и без извршења те мере неће убудуће вршити прекршаје у саобраћају на путу.

У решењу о прекршају којим је изречена мера из става 1. овог члана одредиће се време трајања те мере, као и време за које се њено извршење одлаже.

Члан 237.

Одложено извршење заштитне мере забране управљања моторним возилом опозваће се ако учинилац прекршаја, у року за који је извршење одложено, учини нови прекршај за који је прописано изрицање или могућност изрицања те заштитне мере.

Ако орган који води прекршајни поступак изрекне учиниоцу прекршаја нову заштитну меру забране управљања моторним возилом и опозове одложено извршење раније заштитне мере, време трајања нове заштитне мере сабраће се са временом трајања раније заштитне мере и изрећи ће се једна заштитна мера чије укупно трајање не може бити дуже од једне године.

Извршење заштитне мере из става 2. овог закона не може се одлагати.

Члан 238.

Под условом реципроцитета, против возача који има пребивалиште у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији а у страниој земљи учини саобраћајни прекршај по прописима те земље, покренуће се у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији прекршајни поступак ако то захтева надлежни страни орган, а возач за исти прекршај може бити кажњен по југословенским прописима ако за тај прекршај није био кажњен у земљи у којој је прекршај учињен.

Члан 239.

Ако возач који има страну возачку дозволу учини на територији Савезне Федеративне Републике Југославије прекршај за који је овим законом предвиђено да се мора или може изрећи заштитна мера забране управљања моторним возилом, том возачу се, уместо забране управљања моторним возилом, може изрећи заштитна мера забране коришћења стране возачке дозволе за исто време.

Заштитна мера забране коришћења стране возачке дозволе састоји се у забрани возачу коме је изречена да на територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије управља моторним возилом оне категорије или оних категорија на коју се забрана односи.

Забрана коришћења стране возачке дозволе уписаће се у страну возачку дозволу лицу коме је изречена, као и у међународну возачку дозволу ако је има.

Члан 240.

Ако малолетник учини прекршај прописа о безбедности саобраћаја на путевима, новчаном казном прописаном за учињени прекршај казниће се родитељ, усвојилац, односно старалац малолетника, ако је прекршај учињен као последица пропуста дужног старања о малолетнику.

Члан 241.

Возач инструктор под чијим се надзором кандидат за возача обучава у управљању моторним возилом у саобраћају на путу, казниће се за прекршај који учини кандидат за возача, осим ако није био у стању да спречи прекршај.

Х. ОВЛАШЋЕЊА ЗА ДОНОШЕЊЕ ПРОПИСА ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОВОГ ЗАКОНА

Члан 242.

Овлашћује се функционер који руководи савезним органом управе надлежним за послове саобраћаја и веза:

1) да, у споразуму са савезним секретаром за народну одбрану, донесе прописе о евиденцији јавних путева и објеката на њима, као и о техничким подацима за те путеве;

2) да, у споразуму са функционером који руководи савезним органом управе надлежним за унутрашње послове, донесе прописе о саобраћајним знаковима и сигнализацији на путевима, о регистрацији моторних и прикључних возила, о облику, садржини и начину израде обрасца саобраћајне дозволе и возачке дозволе, * о посебном знаку за означавање возила којим управља лице коме су оштећени екстремитети битни за управљање возилом, о начину обележавања возила којима се превозе деца*;

3) да, у споразуму са функционером који руководи савезним органом управе надлежним за унутрашње послове и функционером који руководи савезним органом управе надлежним за послове привреде, донесе прописе о димензијама, укупној маси и осовинском оптерећењу возила, о уређајима и опреми које морају да имају возила и о основним условима које морају да испуњавају уређаји и опрема возила у саобраћају на путевима, као и основним условима које путеви, њихови елементи и објекти на њима морају да испуњавају са гледишта безбедности саобраћаја;

4) да, у споразуму са функционером који руководи савезним органом управе надлежним за послове рада, здравства и социјалне заштите, донесе ближе прописе о здравственим условима које морају да испуњавају возачи моторних возила;

5) да, по претходно прибављеном мишљењу Привредне коморе Југославије, донесе ближе прописе о укупном трајању времена управљања возилом, одморима возача у вези са управљањем моторним возилом, о начину рада удвојених посада на возилима, у обиму који утиче на безбедност управљања возилом и о облику и садржини обрасца индивидуалне контролне књижице за возача моторног возила у саобраћају на путевима, као и упутство за њено попуњавање;

б) да, по претходно прибављеном мишљењу Савеза самоуправних интересних заједница за путеве Југославије, донесе ближе прописе * и о методологији бројања саобраћаја на магистралним путевима.

Овлашћује се функционер који руководи савезним органом управе надлежним за унутрашње послове да донесе прописе о знацима које учесницима у саобраћају на путевима дају овлашћена лица.

Овлашћује се функционер који руководи савезним органом управе надлежним за унутрашње послове да, у споразуму са функционером који руководи савезним органом управе надлежним за послове саобраћаја и веза, донесе прописе о начину евидентирања, праћења и објављивања података о изреченим казнама, заштитним мерама, мерама безбедности, саобраћајним незгодама, њиховим последицама, возачима моторних возила, регистрованим моторним и прикључним возилима и техничким прегледима моторних и прикључних возила и о облику и садржини обрасца о увиђају саобраћајне незгоде.

Овлашћује се савезни секретар за народну одбрану да донесе прописе о програму и начину полагања возачког испита војних лица за возаче моторних возила и возила на моторни погон у Југословенској народној армији.

Овлашћује се савезни секретар за народну одбрану да, у споразуму са функционером који руководи савезним органом управе надлежним за послове саобраћаја и веза, донесе ближе прописе о посебним условима за управљање возилима категорије С у укупном превозу лица и условима и начину превоза лица на моторним возилима и возилима на моторни погон у Југословенској народној армији.

*Службени лист СФРЈ, број 11/1991

ХИ. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 243.

Усаглашавање постојећих техничких норматива за путеве са одредбама овог закона које се односе на путеве врши се на начин и под условима који су одређени прописима републике, односно аутономне покрајине.

Члан 244.

У року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона морају се ускладити:

- 1) Правилник о саобраћајним знаковима на путевима („Службени лист СФРЈ”, бр. 48/81, 59/81 и 17/85);
- 2) Правилник о обрасцу возачке дозволе („Службени лист СФРЈ”, бр. 66/81 и 3/82);
- 3) Правилник о основним условима које јавни путеви изван насеља и њихови елементи морају да испуњавају са гледишта безбедности саобраћаја („Службени лист СФРЈ”, бр. 35/81 и 45/81);
- 4) Правилник о димензијама, укупним масама и осовинском оптерећењу возила и о основним условима које морају да испуњавају уређаји и опрема на возилима у саобраћају на путевима („Службени лист СФРЈ”, бр. 50/82, 4/85, 65/85 и 64/86);
- 5) Правилник о регистрацији моторних и прикључних возила („Службени лист СФРЈ”, бр. 4/82, 32/83, 26/85, 28/85 и 64/86);
- 6) Правилник о здравственим условима које морају испуњавати возачи моторних возила („Службени лист СФРЈ”, број 5/82).

Члан 245.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о основама безбедности саобраћаја на путевима („Службени лист СФРЈ”, бр. 63/80, 4/81 и 53/85).

Одредбе члана 100. овог закона које се односе на возача бицикла са мотором и лице које се превози тим возилом примењиваће се од 1. јула 1989. године.

Одредбе члана 142. став 2. овог закона примењиваће се од 1. јануара 1989. године.

Одредбе става 3. члана 147. * примењиваће се од 1. јануара 1990. године.

*Службени лист СФРЈ, број 11/1991

Члан 246.

Овај закон ступа на снагу шездесет дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ”.